

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Ketabton.com

دمحاكمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

رسمي جريده گڼه (۸۲۰)

نېټه ۱۳۸۲/۱۲/۶ هـ. ش.

خواننده گرامی!

افتخار داریم که بعد از نشر "مجموعه قوانین افغانستان" با شیوه تنظیم موضوعی، اکنون به خاطر سهولت بیشتر در دسترسی شما به قوانین مورد نیاز، سلسله دیگری از قوانین نافذ کشور را با قطع کوچک جیبی در اختیار شما قرار می دهیم.

څارنپوه حبيب الله "غالب"

وزیر عدلیه

نام:	قانون اجراءات جزایی مؤقت برای محاکم
ناشر:	وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان
تهیه و ترتیب:	ریاست نشرات
مدیر پروژه:	قانونمل محمد رحیم "دقیق" سرپرست ریاست نشرات
تدارکات و اداری:	سید محمد هاشمی رئیس امور مالی و اداری و احمد خالد عزیز معاون واحد پروژه بانک جهانی در وزارت عدلیه
طراح جلد و صفحه آرا:	امان الله صداقت (غیبی)، عباس رسولی و حسین امینی
مصححین:	نورعلم خان، حلیم سروش، محمد رفیع عمری و احسان الله نیکزاد
مشاورین:	اسماعیل حکیمی و محمد یما قسمیار
تاریخ نشر:	۱۳۹۰
تیراژ:	۸۰۰۰
چاپ:	اول (قطع جیبی)
قیمت:	۳۰ افغانی
مطبعه:	مطبعه طباعتی و صنعتی احمد
تلفن ریاست نشرات:	۰۷۰۰۵۸۷۴۵۷
وب سایت:	www.moi.gov.af

کلیه حقوق چاپ برای وزارت عدلیه محفوظ است.

پښتو فهرست

دمحاكمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون

لومړی فصل: عمومي حکمونه	۱۶
د تطبیق وې قواعد	۱۶
د اجرائی اقداماتو ثبتول	۱۶
موده	۱۷
برائت الذمه	۱۸
مظنون او تورن	۱۸
د مؤقتی نیونی موده	۱۹
د سندونو او دلایلو قانونیت	۱۹
وروستنی فیصله	۲۰
تزویر	۲۰
د څارنوال امتناع	۲۱
د قاضی امتناع	۲۲
د قضائی واک سلبول	۲۳
د مشهود جرم تعریف	۲۳
د قضیو بیلول او یو ځای کول	۲۴
د جزائی اجراآتو ابطال او دهغه عواقب	۲۴
د اجراآتو بی اعتباره کېدل او د هغو عواقب	۲۵
د خبرتیا لپاره عمومي مقررات	۲۵
دوه یم فصل: مظنون او تورن ته عمومي حکمونه	۲۶
مدافع وکیل	۲۶
حقوقی مرسته	۲۶

۲۷	ژباړونکی (ترجمان).....
۲۷	درېم فصل: د جرمنو راپور او د څارنوال نقش
۲۷	د جرمنو راپور.....
۲۸	د جزائي دعوی تحریک.....
۲۸	تحقیقات.....
۲۹	د تحقیق احاله.....
۲۹	څلورم فصل: د محکمو واک
۲۹	د جرمنو د غور کولو واک.....
۲۹	حوزوی واک.....
۳۰	د واک تنازع.....
۳۱	پنځم فصل: عدلی پولیس او د هغو دندې او واکونه
۳۱	د عدلی پولیسو کتگوری.....
۳۱	د عدلی پولیسو نقش.....
۳۱	د عدلی پولیسو په واسطه نیول.....
۳۲	د عدلی پولیسو په واسطه استنطاق.....
۳۲	د قضائي ضبط د مامور عاجل اجراءت.....
۳۳	شپږم فصل: د څارنوال پواسطه تحقیقات
۳۳	د پولیسو د تصمیمونو تأییدول:.....
۳۳	له نیول شوی شخص څخه استنطاق:.....
۳۴	د ابتدائي څارنوال پواسطه نیول او د شیانو ضبطول.....
۳۴	د نیولو په هکله د دعوی د اقامه کولو شرایط.....
۳۴	د دلایلو او شواهدو راتپلول.....
۳۵	د مدافع وکیل حضور.....
۳۶	د تحقیقاتو پایله.....
۳۷	اووم فصل: د تحقیقاتو په وخت کې ابلاغ او استازیتوب
۳۷	مظنون ته ابلاغ.....

۳۷.....	غائب مظنون یا دهغه مدافع وکیل ته ابلاغیه
۳۸.....	اتم فصل: محاکمه
۳۸.....	د محاکمې پیل
۳۸.....	د تحقیق قرار ته د تورن لاس رسېدل
۳۸.....	په عقلی اختلال اخته تورن
۳۹.....	په محکمه کې د تورن د حضور مکلفیت
۳۹.....	د ورک شوې (مفقود) تورن غیابی محاکمه
۴۰.....	د جلب شوې غائب تورن محاکمه
۴۰.....	د محاکمې بهیر
۴۰.....	د شاهدانو او اهل خبره حضور
۴۰.....	قسم
۴۱.....	د شاهدانو او اهل خبره منل
۴۱.....	د قضایې جلسې نظم
۴۲.....	د قضائی غور کولو ډول
۴۳.....	له شاهی څخه معافیت او ډډه کول
۴۴.....	د تحقیق په اجراءاتو کې د دلایلو ارزښت
۴۴.....	متعدد جرمونه او شرایط یې
۴۴.....	له جرمی وصف څخه مختلف تعریف
۴۵.....	د محاکمې پایله
۴۵.....	د محکمې فیصله
۴۶.....	په فیصله کې د نیونې امر
۴۶.....	د فیصلې مندرجات
۴۶.....	د اجراءاتو د لگښتونو ورکړه
۴۷.....	نهم فصل: د مرافعه غوښتنې اجراءات
۴۷.....	د ابتدائیه محکمې د فیصلې پر خلاف د مرافعه طلبی غوښتنه
۴۸.....	د غایب تورن په هکله د اجراءاتو او مرافعه غوښتنې درول (توقف)

۴۸	د مرافعه غوښتنې ډول.....
۴۹	د مرافعه غوښتنې د غوښتنلیک محتوی.....
۴۹	د مرافعه غوښتنې مقدماتی اجراءات.....
۵۰	د مرافعه محکمې واک.....
۵۱	د مرافعه طلبې په غوښتنلیک غور.....
۵۱	د مرافعه محکمې فیصله:.....
۵۲	لسم فصل: دسترې محکمې په وړاندې پر حکم باندې اعتراض.....
۵۲	د مرافعه محکمې په خلاف اعتراض.....
۵۲	د اعتراض میعاد.....
۵۲	د اعتراض ډول (طرز).....
۵۳	د فرجام غوښتنې مقدماتی اجراءات.....
۵۴	د فرجام غوښتنې پر غوښتنلیک غور کول.....
۵۵	د اعتراض ردول.....
۵۵	د اعتراض وړ فیصلې تعدیلول.....
۵۶	له ارجاع پرته ابطال.....
۵۶	مماثلې مرافعه محکمې ته ارجاع کول.....
۵۷	د فیصلې په صادرولو کې د سترې محکمې واک.....
	یوولسم فصل: د محکمو پر وروستنی فیصله باندې نوې کتنه
۵۷	(تجدید نظر).....
۵۷	پر فیصلې باندې نوې کتنه.....
۵۸	د نوې کتنې حق.....
۵۹	د نوې کتنې اجراءات.....
۶۱	دوولسم فصل: د محکمو د وروستنیو (نهایی) فیصلو تطبیق.....
۶۱	د فیصلو تطبیق.....
۶۱	د حبس د جزاگانو تطبیق.....
۶۱	د حبس د بدیل جزاگانو تطبیق.....

۶۲	د نقدی جرمو تطبیق
۶۲	د شیانو د مصادري د فیصلي تطبیق
۶۲	د تنفیذ لپاره خاص حکمونه
۶۴	د یار لسم فصل: مشروطه خلاصېدنه
۶۴	تعریف
۶۴	د مشروطه خلاصیدني شرایط
۶۵	د مشروطي خلاصیدني د حکم الغاء
۶۵	اجراآت
۶۶	خوار لسم فصل: په تنفیذ کې ستونزي (اشکال)
۶۶	واک او اجراآت
۶۶	د ملکیتونو تنازع
۶۷	پنځلسم فصل: متفرقه حکمونه
۶۷	مؤقت مدافع وکیل
۶۷	د محکوم نه لرونکې ولسوالۍ گانې:
۶۷	د انفاذ نېټه او موده یې

فهرست (دری)

قانون اجراءات جزائی موقت برای محاکم

۷۲	فصل اول: احکام عمومی
۷۲	قواعد قابل تطبیق
۷۲	ثبت اقدامات اجرائی
۷۳	مدت
۷۴	برائت الذمه
۷۴	مظنون و متهم
۷۵	مدت گرفتاری مؤقت
۷۵	قانونیت اسناد و دلایل
۷۶	فیصله نهائی
۷۶	تزویر
۷۷	امتناع خارنوال
۷۸	امتناع قاضی
۷۹	سلب صلاحیت قضائی
۷۹	تعریف جرم مشهود
۷۹	تفریق و یکجا سازی قضایا
۸۰	ابطال اجراءات جزائی و عواقب آن
۸۰	عدم اعتبار اجراءات و عواقب آن
۸۱	مقررات عمومی برای آگاهی
۸۲	فصل دوم: احکام عمومی برای مظنون و متهم
۸۲	وکیل مدافع
۸۲	مساعدت حقوقی
۸۳	ترجمان

۸۳	فصل سوم: راپور جرایم و نقش خارنوال
۸۳	راپور جرایم
۸۴	تحریک دعوی جزائی
۸۴	تحقیقات
۸۵	احاله تحقیق
۸۵	فصل چهارم: صلاحیت محاکم
۸۵	صلاحیت رسیدگی جرایم
۸۶	صلاحیت حوزوی
۸۶	تنازع صلاحیت
۸۷	فصل پنجم: پولیس عدلی وظایف و صلاحیت های آن
۸۷	کنگوری پولیس عدلی
۸۷	نقش پولیس عدلی
۸۸	گرفتاری توسط پولیس عدلی
۸۸	استنطاق توسط پولیس عدلی
۸۸	اجراآت عاجل مامور ضبط قضائی
۸۹	فصل ششم: تحقیقات توسط خارنوال
۸۹	تأیید تصامیم پولیس
۹۰	استنطاق از شخص گرفتار شده
۹۰	گرفتاری و ضبط اشیاء توسط خارنوال ابتدائیه
۹۰	شرایط اقامه دعوی در مورد گرفتاری
۹۱	جمع آوری دلایل و شواهد
۹۱	حضور وکیل مدافع
۹۲	نتیجه تحقیقات
۹۳	فصل هفتم: ابلاغ و نمایندگی در هنگام تحقیقات
۹۳	ابلاغ برای مظنون
۹۳	ابلاغیه برای مظنون غایب یا وکیل قانونی وی

۹۴	فصل هشتم: محاکمه
۹۴	آغاز محاکمه
۹۴	دسترسی متهم به قرار تحقیق
۹۴	متهم مصاب به اختلال عقلی
۹۵	مکلفیت متهم مبنی بر حضور در محکمه
۹۵	محاکمه غیابی متهم مفقود
۹۶	محاکمه متهم غائب جلب شده
۹۶	جریان محاکمه
۹۶	حضور شهود و اهل خبره
۹۷	سوگند
۹۷	قبولی شهود و اهل خبره
۹۸	نظم جلسه قضائی
۹۸	طرز رسیدگی قضائی
۱۰۰	معافیت و امتناع از شهادت
۱۰۰	ارزش دلایل در اجراءات تحقیق
۱۰۰	جرایم متعدد و شرایط آن
۱۰۱	تعریف مختلف از وصف جرمی
۱۰۱	نتیجه محاکمه
۱۰۱	فیصله محکمه
۱۰۲	امر گرفتاری در فیصله
۱۰۲	مندرجات فیصله
۱۰۳	پرداخت مصارف اجراءات
۱۰۳	فصل نهم: اجراءات مرافعه خواهی
۱۰۳	تقاضای مرافعه خواهی علیه فیصله محکمه ابتدائیه
۱۰۴	توقف اجراءات و مرافعه خواهی در مورد متهم غایب
۱۰۴	طرز مرافعه خواهی

۱۰۵	محتوای درخواست مرافعه خواهی
۱۰۵	اجراءات مقدماتی مرافعه طلبی
۱۰۶	صلاحیت محکمه مرافعه
۱۰۷	رسیدگی به درخواست مرافعه طلبی
۱۰۷	فیصله محکمه مرافعه
۱۰۸	فصل دهم: اعتراض بر حکم به پیشگاه ستره محکمه
۱۰۸	اعتراض علیه فیصله محکمه مرافعه
۱۰۸	میعاد اعتراض
۱۰۹	طرز اعتراض
۱۰۹	اجراءات مقدماتی فرجام خواهی
۱۱۰	رسیدگی به درخواست فرجام خواهی
۱۱۱	رد اعتراض
۱۱۱	تعدیل فیصله مورد اعتراض
۱۱۲	ابطال بدون ارجاع
۱۱۲	ارجاع به محکمه مرافعه مماثل
۱۱۳	صلاحیت ستره محکمه در صدور فیصله
۱۱۳	فصل یازدهم: تجدید نظر بر فیصله نهائی محاکم
۱۱۳	تجدید نظر بر فیصله
۱۱۴	حق تجدید نظر
۱۱۵	اجراءات تجدید نظر
۱۱۶	فصل دوازدهم: تطبیق فیصله های نهائی محاکم
۱۱۶	تطبیق فیصله ها
۱۱۷	تطبیق مجازات حبس
۱۱۷	تطبیق مجازات بدیل حبس
۱۱۸	تطبیق جرایم نقدی
۱۱۸	تطبیق فیصله مبنی بر مصادره اشیاء

۱۱۸.....	احکام خاص برای تنفیذ
۱۱۹.....	فصل سیزدهم: رهائی مشروط
۱۱۹.....	تعریف
۱۲۰.....	شرائط رهائی مشروط
۱۲۰.....	الغای حکم رهایی مشروط
۱۲۱.....	اجراءات
۱۲۱.....	فصل چهاردهم: اشکال در تنفیذ
۱۲۱.....	صلاحیت و اجراءات
۱۲۲.....	تنازع ملکیت ها
۱۲۲.....	فصل پانزدهم: احکام متفرقه
۱۲۲.....	وکیل مدافع مؤقت
۱۲۳.....	ولسوالی های بدون محاکم
۱۲۳.....	تاریخ انفاذ و مدت آن

د محکمو لپاره د جزائی اجرائتو مؤقت قانون ۱۵

د محکمو لپاره د جزائی اجرائتو مؤقت قانون د انفاذ په باب، د
افغانستان د انتقالی اسلامی دولت د رئیس
فرمان

گڼه: (۱۱۵)

نېټه: ۱۳۸۲/۱۲/۴

لومړۍ ماده:

د محکمو لپاره د جزائی اجرائتو مؤقت قانون چې د وزیرانو د عالی
مجلس د ۱۳۸۲/۱۲/۴ نېټې (۴۲) گڼې مصوبې په اساس په (۱۵)
فصلونو او (۹۸) مادو کې تصویب شوی دی توشیح کوم.

دوه یمه ماده:

هغه قضیې چې د تحقیق په مرحله کې قرار لری، ددې قانون د
حکمونو مطابق او هغه قضیې چې د ابتدائیه، مرافعه او دسترې
محکمې په دیوانونو او یا د نوي کتنې په حالت کې ترغور لاندې
دی، د ۱۳۴۴ کال د جزائی اجرائتو د حکمونو مطابق حل او فصل
کېږی.

درېیمه ماده:

دغه فرمان د توشیح له نېټې څخه نافذ او په رسمی جریده کې دی
خپور شې.

حامد کرزی

د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت رئیس

۱۶ د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون

د محاکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون

لومړی فصل عمومی حکمونه

د تطبیق وړ قواعد

لومړۍ ماده:

ابتدائیة محکمه له دریو قاضیانو څخه جوړه ده چې له هغو څخه یو یې د محکمې رئیس دی. په هغو سیمو کې چې د محاکمو عادی اجراآت د امنیتي دلایلو له امله د دریو تنو قاضیانو په واسطه ترسره کېدلی نه شی، د ولایت د مرافعه محکمې رئیس صلاحیت لری یو تن قاضی توظیف کړی تر څو د مربوطې محکمې قضیې منفرداً تر غور لاندې ونیسی.

د اجرائی اقداماتو ثبتول

دوه یمه ماده:

(۱) کوم اقدامات چې د محاکمو لپاره د جزائی اجراآتو د مؤقت قانون د تطبیق په هکله ترسره کېږی، د چارو د مربوطو مسئولینو لخوا په کتبی صورت سره په لاندې توگه ثبتیږی:

- د عدلی پولیسو فعالیتونه د پولیسو د یوه غړی په واسطه چې په عملیاتو کې یې گډون کړی دی.

- د څارنوالۍ فعالیتونه د مؤظف کارکوونکي په واسطه.

- د قاضی فعالیتونه د محکمې د محرر په واسطه.

(۲) ددې مادې په لومړۍ فقره کې درج ثبت شوي فعالیتونه د مظنون، تورن، متضرر، شهودو او اهل خبره د اظهاراتو داوریډو په وخت کې د بشپړ یا خلص متن لرونکی وی.

د محکمو لپاره دجرائی اجراآتو مؤقت قانون ۱۷

(۳) د مظنون، تورن، متضرر او شهودو ټول اظهارات د هغو د امضاء لرونکې وی که چېرې شخص د امضاء توان ونه لری، کولی شی گوته ولگوي.

(۴) که چېرې ددې مادې په (۳) فقره کې درج شوی اشخاص له امضاء کولو څخه ډډه وکړي او یا د امضاء کولو امکانات میسر نه وی، مؤظف مامور مکلف دی چې د موضوع جریان یادداشت او ثبت کړي.

(۵) په دې ماده کې درج شوې ټول اجراآت چې د مؤظف مامور لخوا ثبت او یادداشت شوی دی، رسمی اسناد گڼل کېږي.

که چېرې مؤظف مامور په دې ماده کې درج شوی ټول اجراآت یادداشت او ثبت کړي نه وی، داسې گڼل کېږي چې په قضیه کې هېڅ ډول قانونی اقدام نه دی تر سره شوی او مؤظف مامور مسئول گڼل کېږي.

موده

درېیمه ماده:

(۱) د قضائی جلسو د غور کولو د اجراآتو وخت د ساعت او ورځې په اساس سنجول کېږي.

(۲) که چېرې د قضیې د څیړنې د اجراآتو وروستی ورځ د عمومی رخصتی له ورځې سره تصادف وکړي، دغه وخت یوازې د یوې بلې ورځې لپاره تمدیدیدلی شی.

(۳) د قضیې د غور کولو د وخت په محاسبه کې، د کار د پیل ساعت یا ورځ په ټاکلی وخت کې نه محاسبه کېږي.

(۴) د اسنادو د ثبت د منل کیدو یا د اجراآتو د بشپړیدو دوخت وروستی ساعتونه د مربوطو مقرراتو مطابق د هماغې ورځې له وروستی کارې ساعت څخه عبارت دی.

١٨ د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

برائت الذمه

څلورمه ماده:

د جزایي دعوی د اقامه کولو له پیل څخه د جرمی مسؤلیت تر تثبیت پورې چې شخص د محکمي په وروستنی حکم محکوم علیه بلل کېږي بیگناه گڼل کېږي. که چېرې فیصله د شخص د بشري حقوقو د سلب یا محدودیت باعث کېږي، باید پر هغو قانونی دلائلو بناء وی چې د حقیقت په کشف پورې محدود وی.

مظنون او تورن

پنځمه ماده:

- (١) شخص هغه وخت مظنون گڼل کېږي چې د تحقیق په هره مرحله کې، د جرم ارتکاب هغه ته نسبت ورکول شي.
- (٢) شخص هغه وخت تورن گڼل کېږي چې د څارنوا ل لخوا د نهه د پرشمی مادې د (٤) فقرې د حکم مطابق د هغه پر ضد دعوی اقامه شوې وی.
- (٣) شخص ترهغه وخته پورې تورن پاتې کېږي چې:
- محکمي د هغه په برائت حکم نه وی کړي.
- د محکمي د وروستنی حکم پر اساس محکوم علیه گڼل شوې نه وی.
- (٤) مظنون او تورن اشخاص تر هېڅ ډول روحی او جسمی فشار لاندې نیول کېدلی نه شي.
- (٥) د مظنون او تورن اظهارات په بشپړه آزاده فضا کې اخیستل کېږي.
- (٦) مظنون او تورن حق لری چې سکوت اختیار کړي او د هر ډول بیان له اظهارولو څخه ډډه وکړي، اګر چې د پولیسو یا قضائی مقاماتو تر پوښتنې لاندې راشي.

د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون ۱۹

(۷) پولیس، څارنوال او محکمه مکلف دی چې مظنون او تورن ته د نیول کیدو په وخت کې او له استنطاق د مخه د سکوت د حق، په ټولو مراحلو کې د مدافع وکیل د ټاکلو د حق، د تفتیش په وخت کې د حاضریدو د حق، د صف دریدو له لارې د مجرمینو د پېژندنې مقررات، د اهل خبره په واسطه د کتنو (معایناتو) او محاکمې په هکله څرگند معلومات ورکړي.

(۸) د "مظنون" او "تورن" اصطلاح د هغوی د مدافع وکیل په تعریف کې هم شامل وی.

د مؤقتی نیونی موده

شپږمه ماده:

(۱) له نیونی وروسته د تحقیق په بهیر کې د مؤقت توقیف موده د (۳۶) مادې د حکم مطابق ټاکل کېږي.

(۲) ابتدائیه محکمه کولی شي د محاکمې په وخت کې د توقیف موده د دوو زیاتو میاشتو لپاره تمدید کړي.

مرافعه محکمه کولی شي د محاکمې په وخت کې د غه موده د نورو دوو میاشتو لپاره تمدید کړي.

ستره محکمه د محاکمې په وخت کې واک لری چې دغه موده د نورو پنځو میاشتو لپاره تمدید کړي.

(۳) که چېرې ددې مادې په (۲) فقره کې د تمدید موده د محاکمې په بهیر کې منقضی شي، توقیف شوی شخص له حبس څخه خلاصېږي.

د سندونو او دلایلو قانونیت

اوومه ماده:

هغه دلایل او شواهد چې د قانون د حکمونو له په پام کې نیولو پرته راټول شوي وي، د اعتبار وړ نه دي، محکمه نه شي کولی د هغو په استناد حکم وکړي.

۲۰..... د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

وروستنی فیصله

اتمہ ماده:

(۱) د ابتدائیه محکمې فیصله هغه وخت وروستنی او واجب التنفیذ گڼل کېږي چې په ټاکل شوي موده کې یې په مرافعه غوښتنې اقدام نه وي شوی.

(۲) د مرافعه محکمې فیصله هغه وخت وروستنی او واجب التنفیذ گڼل کېږي چې په ټاکل شوي موده کې یې د فرجام غوښتنې غوښتنلیک سترې محکمې ته نه وي سپارل شوی.

(۳) دسترې محکمې فیصلې قطعې او واجب التنفیذ دي.

(۴) ابتدائیه څارنوال وروستنی فیصلې تطبیقوي، په دې منظور، مرافعه محکمه او ستره محکمه، نیول شوي فیصلې له اسنادو او ضبط شوو شیانو سره بیرته ابتدائیه څارنوالۍ ته لېږي.

تزویر

نهمه ماده:

(۱) د تحقیق یا محاکمې په ټولو پړاوونو کې مظنون، تورن یا مجنی علیه کولی شي، د هغه تزویري سند په وړاندې چې د اثباتیه دلایلو په منځ کې ځای کړی شوی دی، اعتراض وکړي.

(۲) د تحقیق یا محاکمې په پړاوونو کې اعتراض لیک، څارنوال او یا قاضی ته پرله پسې وړاندې کېږي.

(۳) په هغه صورت کې چې اعتراض لیک د تحقیق په وخت کې مربوط څارنوال ته سپارل شوی وي، څارنوال مکلف دی چې د تزویر اعتراض لیک واکمني محکمې ته وړاندې کړي.

(۴) که چېرې څارنوال یا محکمه د سند د تزویر په اړه اعتراض لیک وارد وبولي، اجراءات معطلېږي، په دې صورت کې د تزویر په اړه تحقیق د عین څارنوال یا بل واکمن څارنوال په واسطه پیل کېږي.

د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون ۲۱

(۵) که چېرې د تزویر قضیه د واکمنې محکمې لخوا تر غور لاندې نیول شوې وی او پدې هکله وروستنی حکم صادر شوی وی، د تحقیق او محاکمې بهیر له سره پیل کېږي.

(۶) که چېرې ادعا شوی تزویر ثابت نه شی، سندونه وروسته د محکمې له وروستنی فیصلې څخه مربوطې څارنوالۍ ته مستردیږي ترڅو په هکله یې د خپل واک په حدودو کې تصمیم ونیسي.

(۷) که چېرې د مظنون یا متهم ادعا، د څارنوال یا محکمې پواسطه رد شي، په دې صورت کې ادعا کوونکی، د قانون د حکمونو مطابق مجازات کېږي.

د څارنوال امتناع

لسمه ماده:

(۱) ابتدائیه څارنوال د مؤجه دلایلو د موجودیت په صورت کې کولی شي، له مافوق څارنوال څخه غوښتنه وکړي ترڅو هغه د ځانگړې قضیې د تحقیق له اجراء کولو څخه معذور وگڼي.

(۲) مظنون حق لري د مؤجه دلایلو په وړاندې کولو سره چې ددې مادې په لومړۍ فقره کې ذکر شوې د ابتدائیه څارنوال پر ضد چې تحقیق په غاړه لري، اعتراض وکړي او د هغه رد له مافوق څارنوال څخه وغواړي.

(۳) په هغه صورت کې چې د ابتدائیه څارنوال یا مظنون وړاندې شوی دلایل د مافوق څارنوال د تأیید وړ وگرځي، د هغه په عوض بل څارنوال توظیفوی او یا پخپله د تورن شکایت تر غور لاندې نیسي.

۲۲ د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

د قاضی امتناع

یو لسمه ماده:

(۱) قاضی نه شی کولی تر دغو شرایطو لاندې قضیه ترغور لاندې ونیسی:

۱- په هغه صورت کې چې ارتکاب شوی جرم د قاضی یا د هغه د خپلوانو پر ضد تر سره شوی وی.

۲- په هغه صورت کې چې قاضی د قضائی ضبط د مامور، څارنوال، شاهد یا اهل خبره په صفت په هغه قضیه کې دخالت کړی وی.

۳- په هغه صورت کې چې قاضی د تورن شخص د مدافع وکیل په توگه دنده ترسره کړې وی.

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې ددرج شوو شرایط د موجودیت په صورت کې، قاضی مکلف دی چې د خپلې امتناع موضوع د مرافعه محکمې د رئیس په خبرتیا ورسوی.

(۳) که چېرې ددې مادې په لومړۍ فقره کې درج شوی شرایط د محکمې ټولو غړیو ته متوجه وی، د هغو د امتناع موضوع د مرافعه محکمې د رئیس په خبرتیا رسول کېږي.

(۴) که چېرې ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوی شرایط یوازې د محکمې رئیس ته متوجه وی، هغه مکلف دی چې د امتناع موضوع د پورتنۍ محکمې د رئیس په خبرتیا ورسوی.

(۵) د پورتنۍ محکمې رئیس د قاضی د امتناع غوښتنلیک وروسته له علم راوستلو څخه قبلوی یا یې ردوی، پدې هکله د محکمې د رئیس تصمیم وروستنی دی.

(۶) که چېرې د پورتنۍ محکمې رئیس د قاضی یا د محکمې د رئیس د امتناع غوښتنلیک و منی، پدې صورت کې دغور کولو لپاره یل قاضی ټاکی او توظیفوی یې.

د محکمو لپاره د جزائی اجرائو مؤقت قانون ۲۳

(۷) تر هغه وخته پورې چې د پورتنۍ محکمې د رئیس وروستنی حکم صادر شي، اجرائات ځنډول کېږي.

د قضائې واک سلبول

دوولسمه ماده:

(۱) تورن یا څارنوال حق لري چې د قاضی یا د محکمې د رئیس د واک سلبول د يوولسمې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو دليلونو پر اساس وړاندې کړي. غوښتنلیک د يوولسمې مادې په (۲، ۳، او ۴) فقرو کې درج، د محکمې رئیس ته وړاندې کېږي، د محکمې رئیس کولی شي غوښتنلیک رد کړي يا يې ومنی.

(۲) د واک د سلب په هکله د تصميم د نيولو په صورت کې، د مربوطې محکمې رئیس، د هماغه قاضی یا رئیس په عوض چې واک يې سلب شوی دی، بل قاضی ټاکي او توظیفوی يې. د محکمې د رئیس تصميم د اعتراض وړ ندی، په دې حالت کې جزائی اجرائات د محکمې د رئیس د وروستنی تصميم تر وخته پورې ځنډول کېږي.

د مشهود جرم تعريف

د يارلسمه ماده:

(۱) جرم د ارتکاب په وخت کې مشهود گڼل کېږي.
(۲) د مشهود جرم مرتکب هغه شخص دی چې د جرم د ارتکاب په وخت کې په بالفعل ډول ونيول شي.
(۳) په هغو مواردو کې چې مرتکب، د جرم له ارتکاب وروسته وتښتی او بلافاصله د پوليسو، زیانمن شوی شخص او یا نورو اشخاصو له خوا تر تعقيب لاندې ونيول شي، دغه حالت هم مشهود گڼل کېږي.

۲۴ د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

د قضیو بیلول او یوځای کول

څوار لسمه ماده:

- (۱) ابتدائیه څارنوال یا محکمه کولی شی په لاندې حالاتو کې مختلفې قضیې سره یوځای کړي:
- ۱- په هغه صورت کې چې مظنون یا تورن د زیات شمیر جرمونو مرتکب شوی وی.
 - ۲- په هغه صورت کې چې مختلف تحقیقات یا محاکمې د عین جرم د مرتکب په اړه تر سره شوي وی.
 - ۳- په هغه صورت کې چې عین شواهد په مختلفو جرمونو پورې اړه ولری.
- (۲) ابتدائیه څارنوال او محکمه کولی شی په لاندې حالاتو کې مختلفې قضیې یو له بل څخه جلا کړي:
- ۱- په هغه صورت کې چې د قضیو په غورکولو کې چټکوالی (سرعت) راشی.
 - ۲- په هغه صورت کې چې د جرم ارتکاب د لویانو او کوچنیانو لخوا تر سره شوی وی.

د جزائی اجراءاتو ابطال او دهغه عواقب

پنځلسمه ماده:

- (۱) جزائی اجراءات په لاندې حالاتو کې باطل ګڼل کېږي حتی قاضی ته د غوښتنلیک له وړاندې کولو پرته:
- ۱- هغه شخص چې د څارنوال یا قاضی په توګه دنده ترسره کوی د قانونی اهلیت لرونکی نه وی.
 - ۲- په هغه صورت کې چې اجراءات د څارنوال په غیاب کې ترسره شوی وی او د څارنوال حضور د قانون مطابق حتمی وی.

د محکمو لپاره د جزائی اجرائو مؤقت قانون ۲۵

د اجرائو بی اعتباره کېدل او د هغو عواقب

شپاړسمه ماده:

(۱) په پنځلسمه ماده کې له درج شویو حکمونو څخه هر ډول متفاوتی اجرائی سرغړونې په هغه صورت کې بی اعتباره گڼل کېږی چې د ښځو لخوا د اعتراض وکړی.

(۲) که چېرې اعتراض د تحقیق په وخت یا د محکمې په بهیر کې مطرح شي، واکمنه محکمه کولی شي د اجرائو د بیا کتنې په هکله تصمیم ونیسی.

(۳) پر هره قضیه باندې اعتراض مرافعه محکمې یا سترې محکمې ته وړاندې کېدلی شي.

(۴) مرافعه محکمه یا ستره محکمه د اجرائو بی اعتباروالی هغه وخت اعلاموی چې یقین یې راشی چې اجرائی سرغړونې ددوسیې د تصمیم نیولو په وخت کې د انحراف باعث گرځیدلی دی.

د خبرتیا لپاره عمومی مقررات

اووه لسمه ماده:

(۱) د جلب او خبرتیا لیکونه د قضائی ضبط د مامور لخوا ترتیب او مربوطو مراجعو ته ابلاغېږی او د اجرائو له نېټې څخه غوښتونکې ادارې ته رپوټ ورکول کېږی.

(۲) د جلب او خبرتیا لیکونه د نظر وړ شخص د اوسیدو د ځای په پته، راساً پخپله وده ته یا د هغه بالغو خپلوانو یا هغه شخص ته چې په عین کورکې ژوند کوی، ورکول کېږی. که چېرې د جلب او خبرتیا د لیکونو تحویلول ممکن نه وی، د جلب او خبرتیا لیکونه د نوموړې په پته تحویلېږی.

(۳) که چېرې شخص تر توقیف لاندې وی، د جلب او خبرتیا لیک د محبس د آمر له لارې هغه ته سپارل کېږی.

٢٦ د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

(٤) که چېرې د نظر وړ شخص د اوسیدني د پتی پیدا کول ممکن نه وی، د قضائی ضبط مامور مکلف دی چې د نظر وړ شخص د اوسیدني د خای یا د کار د خای د کشف لپاره دقیق تحقیقات تر سره کړي، د دغه ډول تحقیقاتو د نتیجی د نه ورکولو په صورت کې د قضائی ضبط مامور مکلف دی چې لیکونه هغې ادارې ته چې د نظر وړ شخص د اوسیدني وروستنی خای گڼل کېږي، تحویل کړي.

دوه یم فصل

مظنون او تورن ته عمومي حکونه

مدافع وکیل

اتلسمه ماده:

(١) د مظنون او تورن لپاره حقوقی مرستی د مسلکی اشخاصو لخوا ترسره کېږي.

(٢) د قانونی وکیلانو نوم او پیژندگلوۍ چې د شرعیاتو یا حقوقو د پوهنځی د دیپلوم لرونکی وی د جلا لست په ترڅ کې د عدلیې په وزارت کې برابرېږي.

(٣) مظنون او تورن ته په ټولو حالاتو کې د هغوی د منتخب مدافع وکیل پواسطه مرسته کېږي.

حقوقی مرسته

نولسمه ماده:

(١) که چېرې مظنون یا تورن د مدافع وکیل د استخدام مالی قدرت ونه لری، د هغوی لپاره وړیا مدافع وکیل تر دغو شرایطو لاندې ټاکل کېږي:

د محکمو لپاره د جزائی اجرااتو مؤقت قانون ۲۷

۱- د تحقیق څارنوال یا اړونده محکمه د مظنون یا تورن د غوښتنې پر اساس د مدافع وکیلانو د لست له منځ څخه بی بضاعته شخص ته مدافع وکیل ټاکي.

۲- هغه شخص چې وریا مدافع وکیل ورته ټاکل کېږي د رضایت نه لرلو په صورت کې حق لري چې د ټاکل شوی مدافع وکیل له منلو څخه ډډه وکړي او شخصاً له ځان څخه دفاع وکړي.

۳- د ټاکل شوی مدافع وکیل د حق الزحمی اندازه د دولت له بودجې څخه تمویلېږي او اندازه یې د جلا تقنینی سند په واسطه ټاکل کېږي.

ژباړونکی (ترجمان)

شلمه ماده:

که چېرې مظنون یا تورن د تحقیقاتو یا محاکمې له استفادې وړ ژبی سره آشنائی ونه لري یا کون یا گنگ یا کون او گنگ وی، د هغوی لپاره ترجمان ټاکل کېږي، تر څو له هغه جرم او ادعا څخه چې ورباندې شوې ده خبر شی او همدارنگه د استنتاج او مقابلي په بهیر کې له هغوی سره مرسته وکړي.

درېیم فصل

د جرمونو راپور او د څارنوال نقش

د جرمونو راپور

پوښتمه ماده:

(۱) د پولیسو مؤظفین مکلف دی چې د هر ډول جرم د پېښیدو په صورت کې حداکثر د (۲۴) ساعتونو په موده کې ابتدائیه څارنوال ته راپور ورکړي.

۲۸ د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون

(۲) دولتی کارکوونکی مکلف دی د دندې د اجراء په وخت کې د هر ډول جرم له ارتکاب څخه چې خبریږي، ابتدائیه څارنوال ته راپور ورکړي.

(۳) عادی اشخاص مکلف دی چې یوازې د کورنی او بهرنی امنیت پر ضد د جرمونو پېښیدل د قضائی ضبط مامورینو یا ابتدائیه څارنوال ته خبر ورکړي.

د جزائی دعوی تحریک

دوه ویشتمه ماده:

(۱) ابتدائیه څارنوال مکلف دی چې د خپل واک تر حوزې لاندې د جرمونو له پېښیدو څخه د خبریدو یا د راپور ترلاسه کولو په صورت کې د ټولو جرمونو د تعقیب په خاطر د جزائی دعوی په تحریک کولو پیل وکړي، مگر دا چې قانون صراحتاً بل ډول حکم کړی وی.

(۲) د جزائی دعوی پرېښودل یا درول (متوقف کول) او د هغه د بهیر ځنډول د څارنوال لخوا جواز نه لري، مگر په هغو حالاتو کې چې قانون تصریح کړی وی.

تحقیقات

درویشتمه ماده:

(۱) ابتدائیه څارنوال تحقیقاتی فعالیتونه شخصاً یا دقضائی ضبط د مامورینو په مرسته ترسره کوي.

(۲) له جنائی تحقیق څخه اصلی هدف د حقایقو کشفول دی. ابتدائیه څارنوال د دغه هدف د ترلاسه کولو په منظور لاندې حالات په نظر کې نیسي:

۱- د قضیې د ټولو اړخونو او شواهدو ارزیايي کول.

۲- د جرم له ارتکاب یا نه ارتکاب څخه خبرېدل.

۳- د مسؤل شخص یا اشخاصو کشفول.

د محکمو لپاره د جزائی اجرااتو مؤقت قانون ۲۹

(۳) څارنوال د تحقیقاتو د سرته رسولو په وخت کې مکلف دی چې د جرم اثباتیه یا تېرته کوونکي دلایل په مساوی توګه ارزیايي کړي او د زیانمنو اشخاصو ګټې په نظر کې ونیسي.

د تحقیق احاله

څلېرویشتمه ماده:

(۱) که چېرې د تحقیق په بهیر کې ثابته شی چې د قضیې د غور کولو واک د بلې ولسوالۍ مربوط دی، ابتدائیه څارنوال قضیه هماغې ولسوالۍ ته احاله کوي.

(۲) که چېرې مظنون ادعا وکړي چې د قضیې د غور کولو واک د بلې سیمې په ابتدائیه څارنوال پورې مربوط دی، هغه کولی شي دا حالي غوښتنلیک تحقیق کوونکي څارنوال ته وړاندې کړي.

(۳) که چېرې تحقیق کوونکي څارنوال د دوسیې له احالي څخه ډډه وکړي مظنون کولی شي پورتنۍ څارنوالۍ ته شکایت وکړي. پدې هکله د پورتنۍ څارنوال تصمیم وروستنی دی.

څلورم فصل

د محکمو واک

د جرمونو د غور کولو واک

پنځه ویشتمه ماده:

د ولسوالۍ محکمه د قانون د حکمونو مطابق د قباحت، جنحې او جنایت د جرمونو د غور کولو واک لري.

حوزوی واک

شپږویشتمه ماده:

(۱) د محکمې د حوزوی واک شاخص هغه سیمه ده چې جرم دهغې په جغرافیایي محدوده کې واقع شوی وی.

۳۰..... د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

- (۲) د جرم د ارتکاب د قصد په صورت کې، د قضیې د غور کولو واک هغه محکمه لری چې په جرم پورې مربوط وروستی ارتکاب شوی عمل په هغه ځای کې بشپړ شوی وی.
- (۳) د استمراری یا متوالی جرم په صورت کې د قضیې د غور کولو واک په هغې محکمې پورې مربوط کېږی چې استمراری یا متوالی جرم په هغې سیمې کې دوام موندلی او ختم شوی وی.
- (۴) که چېرې تورن ته له یوه څخه د زیات جرم نسبت ورکول شی، د قضیې د غور کولو واک په هغې محکمې پورې مربوط کېږی چې ډیر شدید جرم په هغې سیمې کې واقع شوی وی.
- (۵) که چېرې محکمه د هغې قضیې د غور کولو په وخت کې چې پکې څو جرمونه ارتکاب شوی وی، تشخیص کړی چې ډیر شدید جرم په بله ونډه کې ارتکاب شوی دی، دوسیه هماغې محکمې ته احاله کوی.

د واک تنازع

اووه ویستمه ماده:

- (۱) په هغه صورت کې چې تنازع د حوزوی واک پر اساس د دوو محکمو ترمنځ چې په یوه ولایت کې موقعیت لری، رامنځ ته شی، قضیه د مرافعه محکمې د رئیس لخوا ترغورلاندې نیول کېږی.
- (۲) که چېرې تنازع د دوو محکمو ترمنځ په مختلفو ولایتونو کې وی، دوسیه د سترې محکمې لخوا ترغورلاندې نیول کېږی.
- (۳) د حوزوی واک د تنازع حل او فصل د ذیدخلو محکمو دیوې یا د مربوط څارنوال د غوښتنې پر اساس صورت مومی.
- (۴) د واک د تنازع په اړه د حل او فصل فیصله واکمنې محکمې ته احاله کېږی.

د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون ۳۱

پنځم فصل

عدلی پولیس او د هغو دندې او واکونه

د عدلی پولیسو کتگوری

اته ویشتمه ماده:

(۱) د عدلی پولیسو افسران په لاندې کتگوریو کې شامل دی:

۱- د عدلی پولیسو افسران چې د هېواد د پولیسو په عالی کدر کې قرار لری.

۲- عادی عدلی پولیس چې د عدلی پولیسو له افسرانو څخه په ښکته مقام کې واقع وی.

(۲) د عدلی پولیسو دندې او واکونه د خاصو تقنینی سندونو د حکمونو مطابق د عامه خدمتونو نورو مؤظفینو ته سپارل کیدای شی.

د عدلی پولیسو نقش

نهه ویشتمه ماده:

(۱) عدلی پولیس خپلې دندې د څارنوال په لارښوونه او دستور سرته رسوی.

(۲) عدلی پولیس د عدالت د تأمینولو په خاطر مکلف دی چې جرمونه کشف، شواهد او اثباتیه دلائل راټول او مظنونین تعقیب کړی.

د عدلی پولیسو په واسطه نیول

د پرشمه ماده:

(۱) عدلی پولیس کولی شی په خپل واک په لاندې حالاتو کې شخص ونیسی:

۳۲ د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

- ۱- د جنایت یا جنحې د جرم د ارتکاب په وخت کې چې جزاء یې متوسط حبس وی.
- ۲- هغه شخص چې د جنایت د جرم په ارتکاب قلمداد شوی او د غائبیدو امکان یې متصور وی.
- (۲) په نورو حالاتو کې د پولیسو په واسطه نیول د واکمنو عدلی او قضائی مقاماتو د دستور په اساس صورت مومی.

د عدلی پولیسو په واسطه استنطاق

یو دېرشمه ماده:

- (۱) د عدلی پولیسو په واسطه د شخص د نیولو او دهغه له تشبیت وروسته د نیولو دلایل هغه ته ابلاغ او توضیح کوی، عدلی پولیس مکلف دی چې زیات نه زیات د (۲۴) ساعتونو په موده کې له مظنون څخه د هماغه جرم په استنطاق او گروپړنې لاس پورې کړی.
- (۲) عدلی پولیس مکلف دی چې د استنطاق له پای ته رسیدو وروسته د خپلو اجراءاتو راپور مربوط ابتدائیه څارنوال ته ولېږي او مظنون د نورې گروپړنې او استنطاق لپاره هغه ته وسپاری.

د قضائی ضبط د مامور عاجل اجراءات

دوه دېرشمه ماده:

- (۱) د قضائی ضبط مامورین د جرم د ارتکاب په وخت کې او د موجه دلیلونو د موجودیت په صورت کې د عاجلو اجراءاتو د تر سره کولو لپاره د هغو دلیلونو د لاسته راوړلو په خاطر چې ضروری یې بولی، لاندې ابتدایی تحقیقات پیل کوی:
- ۱- د مظنون شخص د اوسیدنې د کور او نورو مربوطو ځایونو تلاشی کول.
- ۲- د شیانو او اسنادو ضبطول.
- ۳- د نورو اشخاصو او ځایونو پلټل اوله هغوی څخه عکس اخیستل.

د محکمو لپاره د جزائی اجرائو مؤقت قانون ۳۳

۴- د مربوطو اجرائو د ترسره کولو لپاره له متخصصینو او اهل خبره وو څخه چې د مسلکي وړتیا لرونکي وي د مرستې غوښتنه.
(۲) د قضائې ضبط مامورین مکلف دي چې د خپلو اجرائو راپور پرته له ځنډه ابتدائیه څارنوال ته وړاندې کړي.
(۳) مدافع وکیل، مظنون یا تورن حق لري چې د (۳۸) مادې د حکم مطابق د قضیې د استنطاق او تحقیق په ټولو پړاوونو کې حاضر وي.

شپږم فصل

د څارنوال پواسطه تحقیقات

د پولیسو د تصمیمونو تأییدول

درې دېرشمه ماده

(۱) ابتدائیه څارنوال مکلف دی چې په (۳۰، ۳۱ او ۳۲) مادو کې درج شوی د پولیسو د اجرائو د څیر له ترلاسه کولو وروسته پرته له ځنډه د هغه د تأییدولو، ردولو یا لغو کولو په هکله تصمیم ونیسي.
(۲) ابتدائیه څارنوال واک لري چې د پولیسو د اجرائو له تأییدولو، ردولو یا لغو کولو مخکې له هغوی څخه نوره زیاته توضیح وغواړي.

له نیول شوی شخص څخه استنطاق

څلور دېرشمه ماده

(۱) ابتدائیه څارنوال مکلف دی چې هغه ته د شخص له سپارلو وروسته د (۴۸) ساعتو په موده کې استنطاق وکړي.
(۲) ابتدائیه څارنوال په هغه صورت کې چې د مظنون شخص د توقیف دوام ضرور ونه بولي، کولی شي د هغه په ايله کولو امر وکړي.

۳۴ د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

د ابتدائیه څارنوال پواسطه نیول او د شیانو ضبطول

پنځه دېرشمه ماده:

(۱) ابتدائیه څارنوال کولی شی د تحقیق په بهیر کې د هغه شخص په نیولو چې د جنایت یا جنحې د جرم چې جزائی متوسط حبس وی مرتکب شوی وی، او د جرم مرتبط د شیانو په ضبطولو امر صادر کړی.

(۲) نیول شوی شخص باید د (۴۸) ساعتونو په موده کې تر استنطاق لاندې ونيول شی.

د نیولو په هکله د دعوی د اقامه کولو شرایط

شپږ دېرشمه ماده:

که چېرې نیول د پولیسو په واسطه تر سره شوی وی او د څارنوال لخوا تأیید یا د توقیف قرار د څارنوال په واسطه صادر شوی وی او دغه قرار په خپل قوت باقی پاتې وی او څارنوال د نیولو له نېټې څخه په (۱۵) ورځو کې، صورت دعوی محکمې ته وړاندې نه کړې، تورن خوشی کېږی، مگر دا چې د څارنوال د په وخت غوښتنې په اثر، د توقیف موده دنورو (۱۵) ورځو لپاره تمدید شوې وی.

د دلایلو او شواهدو راټولول

اووه دېرشمه ماده:

(۱) ابتدائیه څارنوال مکلف دی چې د تحقیق په بهیر کې ټول څرگند دلایل او شواهد چې د مظنون په گټه یا زیان وی، راټول کړی.

(۲) ابتدائیه څارنوال د جرم د دلایلو او اسبابو او آلاتو په راټولولو کې آزاد دی او د خاصو شکلیاتو او بندیزونو تابع نه دی.

(۳) اساسی اثباتیه وسایل او مدارک په لاندې ډول دی:

- شهود.

- د شهودو مقابله.

د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون ۳۵

- په صف کې په بالمواجه ډول د تورن پیژندنه (لاین اپ).
- د ځای تفتیش.
- تلاشی.
- د شیانو ضبطول.
- ارزیابی او تخصصی کتنې.
- استنطاق.

د مدافع وکیل حضور

اته د پرشمه ماده:

- (۱) مدافع وکیل حق لری چې د مظنون د استنطاق د بهیر په ټولو پړاوونو کې حاضر وی.
 - (۲) مدافع وکیل او مظنون حق لری چې د تلاشی، په صف کې د مجرمینو د پیژندنې په مقابله کې، د اهل خبره وو لخوا په کتنې او محاکمې کې حاضر وی.
 - (۳) څارنوال او عدلی پولیس مکلف دی چې د پلټنې، د شهودو د مقابله، د صف له لارې د پیژندنې د طرز العمل او د اهل خبره وو د کتنې په صورت کې، مظنون او د هغه مدافع وکیل د تحقیق په ټولو پړاوونو کې د حضور په غرض خبر کړی.
- دغه مکلفیت یوازې په هغه صورت کې کیدلی شي ساقط شي چې په جرم کې د عاجل ضرورت احساس مشهود یا الزام د دلایلو د له منځه تلو ویره متصوره وی.

۳۶ د محکمو لپاره د جزائی اجرائتو مؤقت قانون

د تحقیقاتو پایله

نهه دېرشمه ماده:

(۱) په هغه صورت کې چې څارنوال د تحقیقاتو په پای کې تشخیص کړي چې د الزام مؤجه او کافی دلایل وجود نه لري، کولی شي دوسیه حفظ کړي.

(۲) مجنی علیه یا پورتنی څارنوال کولی شي، خپل اعتراض ددې تصمیم په وړاندې د لسو ورځو په موده کې مربوطې محکمې ته وړاندې کړي.

(۳) محکمه کولی شي د دوسې له غور کولو وروسته، د څارنوال تصمیم تأیید یا رد کړي او یا برعکس له هغه څخه دادعا نامی (صورت دعوی) غوښتنه وکړي.

(۴) په ځینو نورو قضایاوو کې څارنوال باید ادعانا مه محکمې ته وسپاري او له محکمې څخه د شخص د جرمی مسئولیت د غور کولو غوښتونکی شي.

(۵) د دعوی اقامه (صورت دعوی) دلاندې ټکو لرونکې وی:

- د مظنون هويت اوبشپړې ځانگړتیاوې.

- د جرم بشپړ تعریف.

(۶) ابتدائیه څارنوال باید هغه دوسیه چې د تحقیق د شواهدو او قرائنو لرونکې وی، له صورت دعوی سره یو ځای محکمې ته وړاندې کړي، ضبط شوی شیان او مالونه هم محکمې ته سپارل کېږي.

د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون ۳۷

اووم فصل د تحقیقاتو په وخت کې ابلاغ او استازیتوب

مظنون ته ابلاغ

څلوېښتمه ماده:

- (۱) د قضائی ضبط مامور او ابتدائیه څارنوال مکلف دی چې د تحقیق په بهیر کې مظنون، مدافع وکیل او مجنی علیه له هغو فعالیتونو څخه چې کوی یې خبر کړی او هغوی حق لری چې حاضر وی.
- (۲) د فوری اقداماتو د ترسره کولو د لایلو د نه موجودیت په صورت کې، ابلاغیه لپترلپه درې ورځې مخکې د اقدام له ترسره کولو څخه وړاندې کېږی.
- (۳) د بیړنی معاد د لایل چې د لنډ معاد یا د ابلاغیې د نه وړاندې کولو غوښتنه وکړی، په څرگند ډول د تحقیق په پایو کې تشریح او ثبتیږی.

غائب مظنون یا دهغه مدافع وکیل ته ابلاغیه

یو څلوېښتمه ماده:

- (۱) که چېرې په (۱۷) ماده کې د درج شوو ځایونو تثبیتول ممکن نه وی، ابلاغیه هغه مدافع وکیل ته چې د تحقیق په وخت کې د پولیسو یا څارنوال لخوا د غائب مظنون لپاره ټاکل شوی دی، سپارل کېږی.
- (۲) مدافع وکیل د پولیسو یا څارنوال لخوا په لیکلی ډول ټاکل کېږی، په دې صورت کې مدافع وکیل، د مظنون شخص وکالت په غاړه اخلی.
- (۳) غائب مظنون ته د مدافع وکیل د ټاکلو په هکله نیول شوی تصمیم یوازې د تحقیق د پای ته رسیدو تر وخته پورې اعتبار لری.

۳۸ د محکمو لپاره د جزائی اجرائتو مؤقت قانون

اتم فصل محاکمه

د محاکمې پیل

دوه څلورېنیمه ماده:

- (۱) محکمه د صورت دعوی له ترلاسه کولو وروسته، پرته له ځنډه، ابلاغیه پاڼه چې د محاکمې د نېټې او ورځې لرونکې وی، صادروي.
- (۲) ابلاغ پاڼه چې په هغې کې د تورن نوم، نسبت ورکړل شوی جرم له هغو حقیقې شرایطو سره یو ځای چې په قانون کې ذکر شوی، شامل وی، د محاکمې له نېټې څخه لږترلږه پنځه ورځې د مخه تورن، دهغه مدافع وکیل، مجنی علیه او څارنوال ته ورکول کېږي.

د تحقیق قرار ته د تورن لاس رسېدل

درې څلورېنیمه ماده:

- تورن او مدافع وکیل یې حق لری چې د (۳۹) مادې په (۶) فقره کې درج شوی په دوسیه کې شامل اسناد او ضبط شوی شیان وگوري او ډاډ ترلاسه کړي.

په عقلی اختلال اخته تورن

څلور څلورېنیمه ماده:

- (۱) که چېرې د محاکمې په بهیر کې احساس شی چې تورن په روانی ناروغۍ اخته دی او له خپلو حقوقو څخه د دفاع کولو توان نه لری، محکمه واک لری چې په خپله یا د ابتدائیه څارنوال د غوښتنې په اثر د محاکمې بهیر وځنډوی او تورن د طبی کتنو لپاره ولیږي.
- (۲) که چېرې د طبی کتنو په پایله کې د تورن ناروغی ثابته شی د اجرائتو بهیر د هغه تر بیا روغیدو پورې ځنډول کېږي.

د محکمو لپاره د جزائی اجرااتو مؤقت قانون ۳۹

(۳) که چېرې تورن وروسته په حبس محکوم شی، د دماغی تداوی او معالجه موده د هغه د حبس له مودې څخه کمېږي.

**په محکمه کې د تورن د حضور مکلفیت
پنځه څلوېښتمه ماده:**

(۱) آزادیا توقیف شوی تورن مکلف دی، هغه وخت چې د هغه حضور له شهودو سره د مخامخ کیدو یا دهغه فزیکي حضور د محکمې په وړاندې ضروری و گڼل شی، محکمې ته حاضر شي.
(۲) په هغه صورت کې چې آزاد تورن ددې مادې په (۱) فقره کې په درج شوو حالاتو کې محکمې ته له حاضریدو څخه ډډه وکړي د پولیسو په واسطه محکمې ته احضارېږي.

**د ورک شوي (مفقود) تورن غیابی محاکمه
شپږ څلوېښتمه ماده:**

(۱) که چېرې د (۱۷) مادې د حکم مطابق تورن ته د ابلاغی تسلیمول د هغه د اوسیدنې د ځای د نه تثبیتیدو له امله ناشونی وي، محکمه د هغه په ورکیدو (مفقودیت) حکم کوي او مدافع وکیل ورته ټاکی وروسته ابلاغیه د غائب تورن مدافع وکیل ته ورکول کېږي.

(۲) ددې مادې په (۱) فقره کې درج شوي ابلاغیه په ټولو مواردو او مقاصدو کې مرعی الاجراء ده.

(۳) د محکمې حکم د تورن د ورک کیدو او د مدافع وکیل د ټاکلو په هکله د هغه د مودې تر پای ته رسیدو پورې اعتبار لري او په راتلونکو حکمونو کې هر ځل نوي کېږي.

(۴) محکمه مکلفه ده چې په (۱۷) ماده کې په درج شوو سیمو کې د غائب تورن له لټولو وروسته نوی حکم هر ځل په جلا ډول صادر کړي.

۴۰. د محکمو لپاره د جزائی اجرائتو مؤقت قانون

د جلب شوي غائب تورن محاکمه

اووه څلوبښتمه ماده

(۱) که چېرې په (۴۲) ماده کې درج شوي د احضارې پاڼه تورن ته وسپارل شي، مگر هغه محکمي ته حاضر نه شي، په دې صورت کې محکمه هغه ته مدافع وکیل ټاکي.

(۲) د احضارې پاڼه په (۱۷) ماده کې د درج شوي حکم مطابق، تورن ته بيا ليرل کېږي.

د محاکمې بهير

اته څلوبښتمه ماده:

په هغه صورت کې چې محاکمه د زياتو جلسو د دايريدو غوښتنه وکړي، محکمه مکلفه ده چې د وروستيو جلسو ورځ او ساعت وټاکي او له موضوع څخه تورن، مدافع وکیل اونورو ذيدخلو اشخاصو ته په ليکلي ډول خبر ورکړي.

د شاهدانو او اهل خبره حضور

نهه څلوبښتمه ماده:

شهود او اهل خبره مکلف دي چې د ورسپارل شوي ابلاغ پاڼې د مندرجاتو مطابق په قضائې جلسه کې حاضر شي. په هغه صورت کې چې هغوی له موجه عذر پرته امتناع وکړي، د محکمي د حکم پر اساس د پوليسو په واسطه احضار او د پنځه سوه (۵۰۰) افغانيو نقدی جريمې په ورکولو محکومېږي.

قسم

پنځوسمه ماده:

(۱) هغه شهود چې د (۱۴) کلنۍ سن يې بشپړ کړي وي، مکلف دي چې د شهادت له اداء کولو مخکې د الله "ج" په نامه داسې قسم ياد

د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون ۴۱

کړې چې، له حقیقت پرته نور څه نه بیانوی او په خپل شهادت کې صادق دی.

(۲) په هغه صورت کې چې شاهد د اشهد بالله کلمه په دی پوهې سره چې دغه کلمه د قسم معادل ده، اداء کړې، پدې صورت کې مکلف نه دی چې د خدای "ج" په نوم قسم یاد کړي.

تر (۱۴) کلنۍ لاندې کوچنیانو د شهادت اوریډل د قسم له یادولو پرته، یوازې د معلوماتو د راټولولو په منظور مجاز دی.

د شاهدانو او اهل خبره منل

یو پنځوسمه ماده:

(۱) ابتدائیه څارنوال مکلف دی چې د نظر وړ شاهدان او اهل خبره، له صورت دعوی، د شاهدانو د شهادې له دلایلو او د اهل خبره له نظریو سره یو ځای محکمې ته وړاندې کړي.

(۲) تورن یا مدافع وکیل حق لری د شاهدانو او اهل خبره لست، د شهادې د دلایلو له توضیح او کتنو سره محکمې ته وړاندې کړي.

(۳) محکمه واک لری د هغو شاهدانو او اهل خبره نومونه چې شهادې یې په قضاوت کولو کې اغیزناکه نه وی، له لست څخه حذف کړي.

(۴) محکمه واک لری هغه شاهدان او اهل خبره چې په وړاندې شوو فهرستونو کې شامل نه وی، احضار کړي.

د قضایې جلسې نظم

دوه پنځوسمه ماده:

(۱) رئیس د قضائې جلسې نظم حاضرینو ته توضیح کوی او هغه ساتی.

(۲) قضائې جلسې علنی وی، هر شخص کولای شی هغه وگوری مگر دا چې رئیس د اخلاقی دلایلو، د کورنۍ د راز ساتنې یا د عامه نظم ساتنې ته په پام سره د جلسې یوه برخه یا هغه ټوله سری اعلام کړي.

۴۲ د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

(۳) ابتدائیه څارنوال، تورن او مدافع وکیل یې حق لری چې تل په قضائی جلسه کې حاضر وی.

(۴) په هغه صورت کې چې مدعی علیه د جلسې نظم گډوډ کړی محکمه واک لری چې گډوډوونکی د قضائی غور د بهیر له یوې برخې څخه وباسی، مگر د حکم د ابلاغ په وخت کې نوموړی بیرته قضائی جلسې ته احضاروی.

د قضائی غور کولو ډول

درې پنځوسمه ماده:

(۱) ابتدائیه څارنوال مکلف دی، د قضیې د غور کولو په وخت کې په قضائی جلسه کې گډون وکړی.

(۲) تورن او مدافع وکیل یې حق لری، د قضیې د غور کولو په وخت کې په قضائی جلسه کې حاضر وی.

(۳) په قضائی جلسه کې په قضیې غور کول د لاندې مراتبو په رعایتولو سره صورت مومی:

۱- د قضائی غور کولو په پیل کې، مربوطه محکمه صورت دعوی لولی.

۲- په هغه صورت کې چې تورن تر توقیف لاندې وی، محکمه مکلفه ده پرته له ځنډه قضیه تر غور لاندې ونیسی چې آیا توقیف قانونی دی که نه؟ او په هغه صورت کې چې د هغه توقیف غیر قانونی او غیر ضروری تشخیص کړی، د تورن په خلاصولو فیصله صادروي.

۳- ابتدائیه څارنوال د قضیې د تحقیق قرار د تحقیق د پایلو (نتیجو) په څرگندونو سره په شفاهی ډول وړاندې کوی.

۴- عدلی پولیس چې د تحقیق چارې په غاړه لری، د ترسره شوو فعالیتونو شفاهی رپوټ وړاندې کوی.

د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون ۴۳

۵- لومړی شاهد مجنی علیه دی، وروسته د نورو شاهدانو او اهل خبره وواظهارات اوریدل کېږي.

۶- په هغه صورت کې چې تورن ونه غواړي د خپل د سکوت له حق څخه استفاده وکړي، کولای شی لازم توضیحات وړاندې کړي.

تورن او مدافع وکیل کولای شی، شاهدان او اهل خبره وپوښتي. ۷- که چېرې شاهدان د روغتیایي معاذیرو له امله د محکمې په وړاندې حاضر نه شی، محکمه کولای شی دهغوی شاهدی د هغوی په استوگنځی کې واوړي.

۸- ابتدائیه څارنوال او مدافع وکیل کولای شی له تورن څخه پوښتنه وکړي.

(۴) محکمه په ټولو حالاتو کې کولای شی، په قضائی جلسو کې له شاهدانو او تورن څخه پوښتنه وکړي او عندالافتضاء هغوی ته د نظریو په مقابله امر وکړي.

(۵) تورن کولای شي د سکوت د حق پر بنسټ د محکمې پوښتنو ته ځواب ورنکړي.

له شاهدی څخه معافیت او ډډه کول

څلور پنځوسمه ماده:

(۱) زوجین کولای شی یو پر بل باندی د شاهدی له ادا کولو څخه ډډه وکړي که څه هم چې د کوروالی اړیکی یی پرې (قطع) شوې وی.

(۲) تر دوه یمی درجی پورې د تورن اصول، فروع او خپلوان (اقارب) په هغه صورت کې کولای شی د تورن پر ضد د شاهدی له اداء کولو څخه ډډه وکړي چې:

- شاهد د هغه جرم د ارتکاب له امله چې په قانونی توگه تورن ته نسبت ورکړل شوی دی، زیانمن شوی نه وی.

- په هغه صورت کې چې تر دوه یمی درجی پورې د تورن اصولو، فروع او خپلوانو د جرم د واقع کیدو رپوټ ورکړی وی.

۴۴ د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

د تحقیق په اجراءاتو کې د دلائلو ارزښت

پنځه پنځوسمه ماده:

د شاهدانو د شهادې، پانې او د اهل خبره تخصصی کتنې چې د تحقیق په بهیر کې راټولې کړې شوي دي کولای شي د تصمیم بنسټ جوړ کړي. پدې شرط چې پایلی وښيي چې تورن او منتخب مدافع وکیل یې د تحقیق په بهیر کې حاضر وو او په داسې موقف کې وو چې وکولای شي خپل سوال او اعتراض وړاندې کړي، پرته لدې پورتنی سندونه یوازې د قرینې جنبه لری.

متعدد جرمونه او شرایط یې

شپږپنځوسمه ماده:

که چېرې د تحقیق په پایله یا د محاکمې په ترڅ کې څرگنده (استنتاج) شي چې اضافی جرمونو یا داسې حقایقو چې د قضیې مشدده حالات یې منځ ته راوړي صورت موندلی مگر په صورت دعوی کې له هغو څخه یادونه نه وي شوی، محکمه واک لری چې د ابتدائیه څارنوال په غوښتنه اړوند تور د تورن او د هغه مدافع وکیل ته (د حضور په صورت کې) ابلاغ او د دفاع لپاره کافی وخت ورته ورکړل شي.

له جرمی وصف څخه مختلف تعریف

اووه پنځوسمه ماده:

که چېرې محکمه تشخیص کړي له هغه جرم څخه چې په ادعا نامه کې ذکر شوی دی متفاوت جرمی وصف وجود لری مکلفه ده، د حقایقو او شرایطو او د تور د محاکمې د بهیر په پام کې نیولو سره، تورن او مدافع وکیل ته یې له جرم څخه د متفاوت تعریف د دفاع په خاطر کافی وخت ورکړي.

د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون ۴۵

د محاکمې پایله

اته پنځوسمه ماده:

ابتدائیه څارنوال حق لری د محاکمې په بهیر کې خپل نظر بیان کړی او له محکمې څخه وغواړی څو د تور د ردولو تصمیم او یا د هغې جزاء د ډول او اندازې په ټاکلو سره چې د تورن له حال سره مناسب وی، پر تورن د جزاء حکم صادر کړی. تورن یا قانونی وکیل د حضور په صورت کې د تور د دفع دلایل د قضائې جلسې رئیس ته وړاندې کوی.

د محکمې فیصله

نهه پنځوسمه ماده:

(۱) د محاکمې د بهیر په پای کې قاضی د قضیې د غورکولو ختم اعلاموی او د محکمې سالون د حکم د لیکلو لپاره پرېږدی.
(۲) قاضی د حکم له لیکلو وروسته بیا د محاکمې سالون ته راننوی او حکم ابلاغوی، د حکم لوستل دهغه د ابلاغ حیثیت لری. په هغه صورت کې چې د حکم دلایل د قاضی لخوا ونه لوستل شی نوموړی دلایل د حکم د صادریدو له نېټې څخه د (۱۵) ورځو په موده کې د محرر لخوا تنظیم او ترتیب او فیصله صادرېږی.
(۳) ابتدائیه څارنوال، تورن او مدافع وکیل یې، ددې مادې په (۲) فقره کې له درج شوي بهیر څخه د محکمې د محرر په واسطه خبرېږی.

(۴) په غیابې محاکمه کې تورن حق لری چې د (۴۷) مادې د حکم مطابق د لوستل شوي تصمیم ابلاغیه د حکم له دلایلو سره یوځای چې د محکمې د لیک (تحریراتو) دفتر ته سپارل کېږی، ترلاسه کړی.
(۵) ددې مادې په (۴) فقره کې درج شوي ابلاغیه د (۴۶) مادې د حکم مطابق مدافع وکیل ته ور تسلیمېږی.

۴۶ د محکمو لپاره د جزائی اجرائتو مؤقت قانون

په فيصله کې د نیونې امر

شپېتمه ماده:

په هغه صورت کې چې محکمه تورن له دريو کلونو څخه په زیات حبس محکوم کړی، د حکم په متن کې کولای شی د هغه د نیونې امر هم صادر کړی.

د فیصلې مندرجات

یو شپېتمه ماده:

په فيصله کې لاندې مطالب شامل وی:

- ۱- د تورن پیژندنه (هویت).
- ۲- په تورن لیک (اتهام نامه) کې د شاملو حقایقو او جزئیاتو تعریف.
- ۳- شاملو واقعیتونو او د استناد وړ قانون حکمونو ته په اشاری سره د فیصلې د دلایلو لنډ بیان.
- ۴- د حکم نص.

د اجرائتو د لگښتونو ورکړه

دوه شپېتمه ماده:

- (۱) د جزا گانو د ټاکلو په وخت کې محکمه کولای شی پر محکوم علیه باندی د هغو لگښتونو په ورکړې چې د اجرائتو په بهیر کې لگول شوېدی امر وکړی.
- (۲) که چېرې ددې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو لگښتونو اندازه، د حکم د صادریدو په وخت کې تثبیت نه شی، محکمه د لگښتونو د ورکړې په هکله حکم صادروی او د محکمې تحریراتو ته لارښوونه کوی چې د هغو دقیقه اندازه محاسبه کړی.

د محکمو لپاره د جزائی اجرائو مؤقت قانون ۴۷

نهم فصل د مرافعه غوښتنې اجرائو

د ابتدائيه محکمې د فيصلې پر خلاف د مرافعه طلبې غوښتنه

درې شپېتمه ماده:

(۱) محکوم عليه يا ابتدائيه څارنوال کولای شی د ابتدایه محکمې د فیصلې په خلاف مرافعه طلبې وکړی.

(۲) د مرافعه غوښتنې واکمنه مرجع د مرافعه محکمې ریاست دی.

(۳) د مرافعه غوښتنې غوښتنلیک د حکم د صادر وونکې محکمې د تحریراتو دفتر یا د اړوندې مرافعه محکمې د تحریراتو دفتر ته د (۲۰) ورځو په موده کې تسلیمېږی. دغه موده د لاندې حالاتو په پام کې نیولو سره محاسبه کېږی:

۱- په هغه صورت کې چې محکمې د فیصلې او د دلایلو متن یې د محاکمې د جلسې په پای او د محکوم عليه او یایې د مدافع وکیل په حضور کې لوستلی وی.

۲- په هغه صورت کې چې محکمې د حکم د صادرولو دلایل له حکم سره یو ځای نه وی لوستلی او محکوم عليه یایې مدافع وکیل ته بیا ابلاغ کړی، پدې حالت کې دوخت پیل د دوه یمې ابلاغيې له نېټې څخه محاسبه کېږی.

۳- په هغه صورت کې چې فیصله د تورن په غیاب کې شوې وی او د فیصلې ابلاغيه ترلاسه کړی.

۴- په هغه صورت کې چې په عین فیصله کې له یوه شخص څخه زیات محاکمه شوې وی دوخت پیل د وروستۍ ابلاغيې له نېټې څخه محاسبه کېږی.

۴۸ د محکمو لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

د غایب تورن په هکله د اجراءاتو او مرافعه غوښتنې درول (توقف)
څلور شپېتمه ماده:

(۱) د تورن پر غایب والی د محکمې فیصله تر هغه وخته چې تورن شخصاً یا یې مدافع وکیل د مرافعه غوښتنې غوښتنلیک وړاندې کوي، د قضیې د غور کولو بهیر درول کېږي. پدې حالت کې د تورن لپاره د مرافعه غوښتنې د پیل وخت د هغه د حاضریدو له وخت څخه پیل کېږي او د (۱۷) مادې د حکم مطابق د ابلاغیې پاڼه هغه ته استول کېږي.

(۲) د څارنوال لپاره د مرافعه غوښتنې وخت هغه وخت پیل کېږي چې محکمه تورن ته د ابلاغیې له تسلیمولو څخه هغه ته ډاډ ورکړي.
(۳) په هغه صورت کې چې تورن او څارنوال د ذکر شوی وخت په ترڅ کې د مرافعه غوښتنې غوښتنلیک وړاندې نکړي، د محکمې فیصله وروستنی (نهایی) گڼل کېږي.

د مرافعه غوښتنې ډول

پنځه شپېتمه ماده:

(۱) د مرافعه غوښتنې غوښتنلیک د تورن یا یې د مدافع وکیل په واسطه چې د محکمې په بهیر کې یې د هغه وکالت کړی دی او یا پخپله د ابتدایه څارنوال لخوا لاسلیک او وړاندې کېږي.

(۲) د مرافعه غوښتنې د غوښتنلیک اخیستونکي د محکمې د تحریراتو دفتر د هغه د تسلیمې ساعت او نېټه ثبتوي.

(۳) په هغه صورت کې چې مرافعه غوښتونکی تورن د بې سوادۍ یا په بل علت په لاسلیک کولو قادر نه وي، کولای شي گوته کښېږدي، د محکمې د تحریراتو دفتر موضوع د راجستر په کتاب کې ثبتوي.

(۴) په هغه صورت کې چې بیسواده شخص و غواړي مرافعه غوښتنه وکړي او د غوښتنلیک د کتبی متن په وړاندې کولو قادر نه وي، د

د محکمو لپاره دجرائی اجراآتو مؤقت قانون ۴۹

محکمې د تحریراتو دفتر د هغه ویناوې (بیانات) د محکمې د راجستر په کتاب کې ثبتوی.

د مرافعه غوښتنې د غوښتنلیک محتوی

شپږشپتمه ماده:

(۱) د مرافعه غوښتنې په غوښتنلیک کې د محکمې فیصله او هغه دلایل توضیح کېږي چې د هغو په اساس فیصله داعتراض وړ گرځیدلې ده.

(۲) د محکمې فیصله د لاندې دلایلو له مخې د اعتراض وړ گرځیدلای شي:

۱- دقانون او جرمی وصف په تطبیق کې تیروتنه (خطا).

۲- د قضیې له حالاتو او حقایقو څخه غیر واقعی ارزونه او نتیجه اخیستنه.

۳- د جزاء په ټاکنه او اندازه کې تیروتنه (خطا).

د مرافعه غوښتنې مقدماتی اجراآت

اووه شپږتمه ماده:

(۱) په هغه صورت کې چې د مرافعه غوښتنې غوښتنلیک د هغې محکمې د تحریراتو دفتر ته چې د اعتراض وړ فیصله یې صادره کړیده وسپارل شو، د تحریراتو دفتر مکلف دی هغه پرته له ځنډه مرافعه محکمې ته واستوی او د غوښتنلیک نقل (کاپی) د راجستر په کتاب کې ثبت کړي. په عین وخت کې دی د محکمې د تحریراتو دفتر، غوښتنلیک او اړونده دوسیه له هغو ټولو سندونو سره چې دلومړنیو اجراآتو په پړاو کې بشپړ شوېدی، له ضبطو شوو شیانو سره یوځای پرته له ځنډه مرافعه محکمې ته واستوی.

(۲) په هغه صورت کې چې د مرافعه غوښتنې غوښتنلیک د مرافعه محکمې د تحریراتو دفتر ته وسپارل شي، د مرافعه محکمې رئیس

۵۰..... د محکوم لپاره د جزائی اجرائتو مؤقت قانون

دوسیه او هغه سندونه چې د لومړنیو اجرائتو په پړاو کې بشپړ شويدي له ضبطو شویو شیانو سره یوځای له هغې محکمې څخه چې د اعتراض وړ فیصله یې صادره کړیده غواړی.

(۳) د مرافعه محکمې رئیس مکلف دی د غوښتنلیک او هغه شیانو له تر لاسه کولو وروسته چې په (۲) فقره کې ذکر شويدي، د قضائی جلسې نېټه او ساعت وټاکي، د محکمې تصمیم د پولیسو په واسطه مرافعه طلب او د مرافعې څارنوال ته ابلاغیږي او ورته ابلاغیه ابتدائیه څارنوال او محکوم علیه ته سپارل کېږي.

(۴) د ابلاغیې پاڼه د قضائی جلسې د جوړیدو له نېټې څخه لږترلږه پنځه ورځې مخکې، محکوم علیه او د مرافعې څارنوال ته سپارل کېږي.

(۵) د مرافعې څارنوال، محکوم علیه او مدافع وکیل حق لری سندونه مطالعه او ضبط شوي شیان وویني.

د مرافعه محکمې واک

اته شپېتمه ماده:

(۱) د مرافعې محکمې په واسطه غور کول یوازې په هغو مواردو پورې منحصر دی چې د مرافعه طلبی اعتراض په هغو کې صورت موندلی وی.

(۲) په هغه صورت کې چې د مرافعه طلبی غوښتنلیک د څارنوال لخوا مرافعه محکمې ته وړاندې شوی وی، محکمه کولای شي یو له دغو لاندې تصمیمونو څخه ونیسي:

۱- هغه تورن چې د ابتدائیه محکمې لخوا یې برائت حاصل کړی وی محکوم کړی.

۲- د جزاء زیاتول په هغه صورت کې چې د قانون په تأویل او تطبیق کې تیروتنه (خطا) شوې وی.

د محکمو لپاره د جزائى اجراآتو مؤقت قانون ٥١

(٣) په هغه صورت کې چې د مرافعه طلبی غوښتنلیک د تورن لخوا مرافعه محکمې ته وړاندې شوی وی، مرافعه محکمه په هیڅ وجه نشی کولای د هغې جزاء اندازه چې د ابتدائیه محکمې له خوا ټاکل شوېده زیاته کړی.

د مرافعه طلبی په غوښتنلیک غور

نهه شپېتمه ماده:

(١) په هغه صورت کې چې مرافعه محکمه لومړنی بشپړ شوی اجراآت د مرافعوی فیصلې لپاره کافي ونه بولی کولای شی د شاهدانو شاهدى او د اهل خبره نظریې چې د مخه په ابتدائیه محکمه کې بیان شوي دی، واورى او نوی دلایل د حکم د صادرولو په مقصد پیدا او برابر کړی.

(٢) په هغه صورت کې چې د نویو دلایلو پیدا کول ممکن نه وی، مرافعه محکمه د موجودو سندونو په استناد او په هغو دلایلو سره چې په غونډه کې بیانېږی، حکم صادر وی.

د مرافعه محکمې فیصله

اویایمه ماده:

(١) په هغه صورت کې چې د مرافعه طلبی غوښتنلیک په ټاکلی میعاد کې وړاندې نشی، مرافعه محکمه هغه ردوی.

(٢) مرافعه محکمه د ابتدائیه محکمې فیصله ټوله یا یوه برخه تأیید یا اصلاح کوی.

(٣) مرافعه محکمه په خپله فیصله کې کولای شی د تر توقیف لاندې محکوم په حبس یا خلاصولو حکم وکړی.

(٤) مرافعه محکمه د حکم د صادرولو په وخت کې، په (٥٩) ماده کې درج شوی حکمونه رعایتوی.

۵۲ د محکمو لپاره د جزائی اجرائتو مؤقت قانون

لسم فصل

دستري محکمې په وړاندې پر حکم باندې اعتراض

د مرافعه محکمې په خلاف اعتراض

يو اويايمه ماده:

محکوم عليه، زيانمن (متضرر) يا مرافعه څارنوال کولای شى د مرافعه محکمې د فيصلې په خلاف په لاندې حالاتو کې دستري محکمې په وړاندې فرجام غوښتنه وکړي:

۱- په هغه صورت کې چې د مرافعه محکمې حکم د قانون په تطبيق يا تاويل کې په تيرو تې (خطا) باندې بناء وى.

۲- په هغه صورت کې چې د مرافعه محکمې حکم د (۷) مادې د مندرجاتو پر بنسټ بناء شوى وى.

د اعتراض ميعاد

دوه اويايمه ماده:

د اعتراض غوښتنليک، د حکم صادر وونکى مرافعه محکمې د تحريراتو دفتر يا دستري محکمې د اړوند ديوان د تحريراتو دفتر ته د (۶۳) مادې په (۳) فقره کې ددرج شوو شرايطو مطابق د (۳۰) ورځو په موده کې سپارل کېږي.

د اعتراض ډول (طرز)

درې اويايمه ماده:

د مرافعه محکمې پر حکم باندې اعتراض د (۶۵) مادې د حکم په رعائتولو سره د غور وړ دى.

د محکمو لپاره د جزائی اجرائو مؤقت قانون ۵۳

د فرجام غوښتنې مقدماتی اجرائو

څلور اويايمه ماده:

(۱) په هغه صورت کې چې د فرجام غوښتنې غوښتنلیک د هغې محکمې د تحریراتو دفتر ته چې د اعتراض وړ فیصله یې صادره کړې ده وسپارل شې، د تحریراتو دفتر مکلف دی غوښتنلیک او اړونده دوسیه له ټولو هغو سندونو سره چې د لومړنیو اجرائو په پړاو کې بشپړ شوی دی، له ضبطو شوو شیانو سره یو ځای یې له څنډه ستر محکمې ته واستوی او د غوښتنلیک کاپی د راجستر په کتاب کې ثبت کړی، په عین حال کې د فرجام غوښتنې غوښتنلیک د سترې محکمې د اړوند دیوان د تحریراتو دفتر ته سپارل کېږي.

د اړوند دیوان رئیس دوسیه او هغه سندونه چې د لومړنیو اجرائو په پړاو کې بشپړ شوی دی له ضبطو شوو شیانو سره یو ځای له هغې محکمې څخه چې د اعتراض وړ فیصله یې صادره کړې ده غواړي.

(۲) په هغه صورت کې چې د سترې محکمې اړوند دیوان اعتراض ترلاسه کړی کولای شی د مرافعه محکمې د تحریراتو له دفتر څخه وغواړي ترڅو دوسیه او هغه سندونه چې د لومړنیو اجرائو په پړاو کې بشپړ شوی دی له ضبطو شوو شیانو سره یو ځای له هغې محکمې څخه چې د اعتراض وړ فیصله یې صادره کړې ده وغواړي.

(۳) د سترې محکمې اړوند دیوان مکلف دی د غوښتنلیک، دوسیې او نورو سندونو چه په (۲) فقره کې ذکر شوی دی له ترلاسه کولو وروسته د قضائی غونډې نېټه او ساعت د خپل د تحریراتو د دفتر له لارې وټاکي، د محکمې تصمیم د پولیسو په واسطه فرجام غوښتونکی تورن او څارنوال ته ابلاغیږي. ورته (مشابه) ابلاغیه باید څارنوال، مستأنف او محکوم علیه ته پداسې حال کې چې استیناف طلبی د څارنوال لخوا صورت موندلی وی، وسپارل شی.

۵۴ د محکمو لپاره د جزائی اجرائتو مؤقت قانون

(۴) دسترې محکمې د اړوند دیوان د تحریراتو دفتر مکلف دی چې د قضائی جلسې د جوړیدو له نېټې څخه لږ تر لږه پنځه ورځې د مخه د ابلاغیې پاڼه محکوم علیه او څارنوال ته هم اخبار کړي.

(۵) محکوم علیه، مدافع وکیل او څارنوال حق لری چې سندونه مطالعه او ضبط شوی شیان وویښي.

د فرجام غوښتنې پر غوښتنلیک غور کول پنځه او یایمه ماده:

(۱) د سترې محکمې د اړوند دیوان قاضی د جلسې په پیل کې د قضیې بهیر په شفاهی توګه بیانوی او د مرافعه محکمې پر فیصلې د اعتراض موارد او د شکایت دلایل توضیح کوی.

فرجام غوښتونکی وروسته خپل اعتراض په شفاهی توګه وړاندې کوی، هغه نیوکې او اشتباه ګانې چې دده له نظره، په فیصله کې وجود لری او له قانون څخه سرغړونې چې صورت یې موندلی دی، بیانوی.

وروسته مقابل لوری د اعتراض په رد یا د مرافعه محکمې له فیصلې څخه په ملاتړ خپل دلایل وړاندې کوی.

(۲) د مباحثې په بهیر کې دسترې محکمې د اړوند دیوان رئیس او غړی، د موضوع د زیات وضاحت په منظور خپلې پوښتنې مطرح کولای شي.

ددېوان رئیس، قضائی جلسه د جلسې په پای کې پرېږدی، د قضیې په هکله تصمیم نیسی، وروسته د دیوان رئیس قضائی جلسې ته مراجعه کوی او حکم لولی.

(۳) د دیوان رئیس کولای شي د فیصلې د صادرولو دلایل ولولی یا یې د اړوند دیوان د تحریراتو دفتر ته وسپاری.

د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون ۵۵

د اعتراض ردول

شپږ اويايمه ماده:

ستړه محکمه په لاندې حالاتو کې اعتراض ردوی او د مرافعه محکمې فيصله تأییدوی:

۱- په هغه صورت کې چې اعتراض په ټاکلې موده کې وړاندې شوی نه وی.

۲- په هغه صورت کې چې اعتراض په (۷۱) ماده کې په درج شوو قضیو پورې اړه ونلری.

۳- په هغه صورت کې چې اعتراض مؤجه ثابت نشی.

د اعتراض وړ فیصلې تعدیلول

اووه اويايمه ماده:

(۱) په هغه صورت کې چې د مرافعه محکمې حکم د قانون په تطبیق یا تأویل کې په خطا استناد بنا شوی وی، دغه امر فیصله نه باطلوی، پدې شرط چې د مرافعه محکمې په حکم کې پریکنده (قاطع) اغیزه ونلری. پدې حالت کې دسترې محکمې اړوند دیوان فیصله اصلاح کوی او په هکله یې د فیصلې صادرونکې محکمې ته خبر ورکوی.

(۲) په هغه صورت کې چې په اعتراض وړ فیصله کې د جزاء اندازه او ډول په غلطه توگه درج شوی وی، دغه امر هم د فیصلې د بطلان موجب نه گرځی، د سترې محکمې لخوا تصحیح کېږی.

(۳) دسترې محکمې دیوان د اعتراض وړ فیصله په مستقیم ډول ولو که د معترض په اعتراضیه کې شامل نه وی کولای شی تصحیح کړی، پدې شرط چې قانونی احکام زیات د تورن په گټه وی.

۵۶ د محکمو لپاره د جزائی اجرائو مؤقت قانون

له ارجاع پرته ابطال

اته اويايمه ماده:

(۱) دسترې محکمې ديوان د اعتراض وړ فيصله په لاندې حالاتو کې باطله اعلاموي:

۱- په هغه صورت کې چې تور د قانون د حکمونو مطابق جرم نه وي گڼل شوی.

۲- په هغه صورت کې چې جرم تر مرور زمان لاندې راغلی وي.

۳- په هغه صورت کې چې قضیه په غیر قانونی توگه تعقيب شوې وي.

۴- په هغه صورت کې چې د نظر وړ فيصله د مرافعه محکمې د قانونی واک له حوزې څخه بهر وي.

۵- په هغه صورت کې چې حکم د بل شخص په مورد کې صادر شوی وي.

۶- په هغه صورت کې چې ثابتې شې چې په عين قضیه کې د هغه شخص په برخه کې پخوا فيصله شوی وي.

۷- په هغه صورت کې چې دسترې محکمې ديوان د قضیې ارجاع او يا يې تعديل د موجودو سندونو په اساس غیر ضروری وگڼي.

مماثلې مرافعه محکمې ته ارجاع کول

نه اويايمه ماده:

(۱) په هغه صورت کې چې په راغلو قضیو کې په (۷۶، ۷۷ او ۷۸) مادو کې درج شوی شرایط موجود نه وي، د دسترې محکمې اړوند ديوان فيصله نقض کوي. دوسیه د غور کولو په غرض مماثلې مرافعه محکمې او يا هماغې لومړې محکمې ته ارجاع کوي، پدې شرط چې لومړی فيصله کوونکی قاضیان د دوسې په حل او فصل کې گډون ونکړي.

د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون ۵۷

(۲) دسترې محکمي اړوند ديوان مماثلي محکمي يا لومړي محکمي ته د دوسيې د ارجاع په ترڅ کې لازمه لارښوونه صادروي چې په بيا غورکولو کې د رعايت وړ وي.

(۳) د مرافعه محکمي فيصله د (۷۱) مادې د حکمونو مطابق د اعتراض وړ گرځيدلی شي.

د فيصلې په صادرولو کې د سترې محکمي واک اتيايمه ماده:

ستره محکمه واک لري د اعتراض وړ فيصله کلاً يا قسماً نقض کړي.

يوولسم فصل

د محکمو پر وروستني فيصله باندې نوې کتنه (تجدید نظر)

پر فيصلې باندې نوې کتنه يو اتيايمه ماده:

د محکوم عليه د منفعت لپاره د جنحې او جنايت په قضيو کې په وروستنيو فيصلو باندې نوې کتنه په لاندې حالاتو کې صورت موندلای شي:

- ۱- که هغه حقايق چې حکم د هغو پر بنسټ ولاړ وي له هغو حقايقو سره چې په بله وروستني فيصله کې وجود لري مطابقت ونلري.
- ۲- په داسې حالت کې چې جزائی حکم، د يوې مدنی محکمي پر يوه صادره حکم باندې ولاړ وي او د نوموړې مدنی محکمي حکم لغو شي.
- ۳- په داسې حالت کې چې له حکم وروسته داسې پېښې را منځته يا ښکاره شي يا داسې پانې وړاندې شي چې د محاکمې په وخت کې

۵۸ د محکوم لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

معلومي نه وی او ممکنه ده دغه پېښې یا پانې د محکوم علیه برائت ثابت کړي.

۴- په داسې حالت کې چې د شاهدانو یا اهل خبره د زور (درواغو) شاهدی، مستند تزویر یا ځینې غیر قانونی اعمال څرگند شي، محکمه د هغو په هکله وروستنی فیصله صادروي.

۵- په داسې حالت کې چې تورن د قتل په جرم کې محکوم علیه واقع شي، داسې نوی دلالت کوونکی عناصر رامنځ ته شي چې د شخص د قتل نه پېښیدل ثابت کړي.

۶- که حکم د بهیر (جریان) په پای کې د تورن له رسمی خبرتیا پرته صادر شي یا دا چې د محاکمې په بهیر کې ده ته د حاضریدو حق ور نکړای شي چې په نتیجه کې یې د مدافع وکیل د ټاکلو له حق څخه محروم شي یا دا چې د محکوم علیه د نه حاضریدو علت په روښانه او ریښتیني صورت معلوم نه وي او یا دا چې محکمه دغه امر ته نه وي متوجه شوې.

د نوي کتنې حق

دوه اتیایمه ماده:

څارنوال او محکوم علیه یا مدافع وکیل، نږدې خپلوان یا د هغه وارثان حق لری د محکوم پر وروستنیو فیصلو د نوي کتنې غوښتنه وکړي، په هر صورت د نوي کتنې په غوښتنه د محکوم علیه د موافقې اخیستل اړین (ضروري) گڼل کېږي. مگر دا چې د محکمې په وړاندې ثابته شي چې محکوم علیه د قانونی اهلیت نه لرونکی دی. پدې صورت کې مدافع وکیل، نږدې خپلوان یا وارثان یې کولای شي د محکوم علیه له موافقې پرته د نوي کتنې غوښتنه وکړي.

د محکمو لپاره د جزائی اجرائو مؤقت قانون ۵۹

د نوي کتنې اجرائت

دري اتيايمه ماده:

(۱) د نوي کتنې غوښتنليک له هغو سندونو سره يو ځای چې د نوي کتنې غوښتنه پرې درول (استناد) شويده، سترې محکمې ته وړاندې کېږي.

(۲) د اعدام د حکم په استناد نوي کتنې غوښتنليک د اعتراض وړ فيصلې د تطبيق څنډه نه گرځي.

(۳) د نوي کتنې غوښتنليک دسترې محکمې له يوه قاضی او د مرافعه محکمې له دوو قاضيانو څخه د جوړ هيئت لخوا چې دسترې محکمې د رئيس له لوري ټاکل کېږي، ارزول کېږي او تر غور لاندې نيول کېږي. لوی څارنوال د نوي کتنې د غوښتنليک په هکله خپل نظر بيانوي.

(۴) په هغه صورت کې چې هيئت د نوي کتنې غوښتنليک موخه وگڼي، غوښتنليک له اړوندې دوسيې سره يو ځای سترې محکمې ته وړاندې کوی پرته لدې هيئت نوموړی غوښتنليک ردوی. دغه تصميم د اعتراض وړندی.

(۵) په هغه صورت کې چې د نوي کتنې غوښتنليک او اړونده دوسيه يې سترې محکمې ته ورسېږي، ستره محکمه د قضیې د غور کولو نېټه ټاکي او د جلسې له پيل څخه لږترلږه پنځه ورځې د مخه، هغه معترض او لوی څارنوال ته ابلاغوی.

څارنوال او محکوم عليه او يا مدافع وکیل حق لری، د قضیې د غور کولو په جلسه کې د نوي کتنې په هکله خپلې نظريې بيان کړي.

(۶) په هغه صورت کې چې محکمه د معترض د نوي کتنې غوښتنه تأييد او شکايت ثابت شی، حکم باطلوی او د هغه برائت اعلاموی.

(۷) په هغه صورت کې چې د نوي کتنې غوښتنليک د سترې محکمې په وړاندې بی ځايه ثابت شی، هغه ردوی.

٦٠..... د محکوم لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

(٨) په هغه صورت کې چې دسترې محکمې په وړاندې ثابتې شې چې د نوې کتنې غوښتنلیک زیاتې ارزونې ته اړتیا لری دوسیه له لازمې لارښوونې سره یوځای مماثلې محکمې یا هغې محکمې ته چې فیصله یې د اعتراض وړگرځیدلې ده ارجاع کوی، پدې شرط چې قاضیان یې هغه پخوانی (لومړی) قاضیان نه وی کوم چې حکم یې صادر کړی دی.

(٩) د نوې کتنې وړ قضیې غور، د دعووو د اوریدلو لپاره د مرعی الاجراء قواعدو مطابق صورت مومی او شوې فیصله د پخوانۍ فیصلې ځای نیسی، هغه اعتراض چې پر لومړۍ فیصلې مجاز دی پر وروستنۍ فیصله هم مجاز دی.

(١٠) په هغه صورت کې چې محکوم علیه د نوې کتنې پر بنسټ برات حاصل کړی، له پخوانیو (لومړنیو) قاضیانو پرته جوړه شوې محکمه، د اجراءاتو د لگښتونو او نورو هغو لگښتونو داعادې حکم چې محکوم علیه د مخکینۍ حکم په پایله کې د هغو په ورکولو مکلف شوی دی، صادروي.

د محکوم علیه د مړینې په صورت کې لگښتونه د هغه ورثی ته ورکول کېږی.

(١١) په هغه صورت کې چې د نوې کتنې غوښتنلیک رد شوی، محکوم علیه نشی کولای د عین مخکینیو دلایلو پر بنسټ بیا د نوې کتنې غوښتنه وکړی.

د محکمو لپاره د جزائى اجراآتو مؤقت قانون ٦١

دوولسم فصل

د محکمو د وروستنيو (نهایی) فيصلو تطبيق

د فيصلو تطبيق

څلور اتيايمه ماده:

د محکمو د وروستنيو فيصلو تطبيق، د (٨) مادې د (٤) فقرې د حکم مطابق، د څارنوال له دندو څخه دی.

د حبس د جزاگانو تطبيق

پنځه اتيايمه ماده:

(١) څارنوال واک لری، د محکوم عليه د نيونې او حبس حکم چې پخوا نه وی توقيف شوی، د محل پوليسو ته صادر کړي.

(٢) که چېرې د محکوم عليه استوگنه د سيمې د پوليسو د واک له حوزې څخه بهر وی، د پوليسو آمر صادر شوی دستور د اړوندې سيمې د پوليسو واکمن آمر ته ور استوی، همغه څارنوال کولای شي دستور مستقيماً نوموړې آمر ته واستوی.

(٣) که چېرې محکوم عليه مخکې په توقيف کې وی، څارنوال مکلف دی د عدليې وزارت د حکم د تطبيق د غوښتنې په هکله خبر کړي. دغه خبرتيا د شخص پر پيژندنه او نورو خصوصياتو، د قضائى فيصلې او ټاکل شوې جزاء په ذکر کولو مشتمله ده.

د حبس د بدیل جزاگانو تطبيق

شپږ اتيايمه ماده:

(١) څارنوال واک لری د حبس د بدیل جزاگانو د تطبيق امر، د (٨٥) مادې د (٢) فقرې حکمونو ته په پام سره، د سيمې د پوليسو آمر ته صادر کړي.

۶۲..... د محکوم لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

(۲) پولیس مکلف دی وخت په وخت د محکوم علیه کړنه (عمل) وڅاری او رپوټ یې اړوند څارنوال ته ورکړی.
(۳) په هغه صورت کې چې محکوم علیه د محکمې د دستورونو په خلاف عمل کړی وی، څارنوال موضوع اړوندې محکمې ته خبر ورکوی. محکمه کولای شی نیول شوی تجویز لغو او د حکم شوی حبس استمرار یې په ځای و دروی.

د نقدی جرمو تطبیق

اووه اتیایمه ماده:

(۱) څارنوال کولای شی د جریمی د تطبیق دستور د عدلیې وزارت ته وسپاری.

(۲) د عدلیې وزارت مستقیماً یا له مالی دایرو څخه د همکارۍ د غوښتنې په اساس کولای شی ذکر شوي پیسې چې د مالی وزارت ته تسلیمېږي، را ټولې کړي.

د شیانو د مصادري د فیصلي تطبیق

اته اتیایمه ماده:

(۱) څارنوال د محکوم علیه د شیانو او شتمنی د مصادري امر دسیمې د پولیسو آمرته چې شیان او شتمنی هلته موقعیت لری صادروی. په دغه امر کې د نوموړو شیانو او شتمنی د نښو او مشخصاتو د تثبیت لپاره ضروری یاد دښتونه شامل دی.

(۲) د شیانو او شتمنی د مصادري حکم د پولیسو په واسطه تطبیقېږي.

د تنفیذ لپاره خاص حکمونه

نهه اتیایمه ماده:

(۱) له وروستنی فیصلي د مخه د نیونی یا د مجازاتو د بدیل موده، د حبس له مودې څخه کمېږي.

د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون ۶۳

(۲) په هغه صورت کې چې د حبس حکم پر هغې ښځې باندې چې شپږ میاشتني امیند واره وی، صادر شوی وی، څارنوال باید د حکم تطبیق، د حمل له وضع وروسته تر څلورو میاشتو پورې وځنډوی.

(۳) په هغه صورت کې چې محکوم علیه په روانی ناروغیو اخته شی، څارنوال باید د امر تطبیق د هغه د روغتیا تربیرته راگرځیدو پورې وځنډوی او لارښوونه وکړي څو هغه د معالجه او درملنې لپاره روغتون ته ولیږدوی د درملنې موده د محکوم بها د حبس له مودې څخه کمېږي.

(۴) په هغه صورت کې چې محکوم علیه په صعب العلاج ناروغیو باندې اخته وی او په محبس کې د حبس د جزا تیروول د هغه روغتیا ته په زیان تمام شی، د مؤظف طبی کمیسیون د وړاندېز په اساس څارنوال باید، د حکم تطبیق ودروی، په هغه صورت کې چې د یاد شوی شخص روغتیا اعاده شی، حکم په حبس بی له ځنډه تطبیقېږي، د معالجه موده د محکوم بها د حبس له مودې څخه نه کمېږي.

(۵) په هغه صورت کې چې ښځه او میړه په یوه وخت د واحدو او یا جلا جلا جرمونو په ارتکاب له یوه کال څخه په لږ حبس محکوم شوي وی څارنوال باید دهغوی د یوه د حبس حکم وځنډوی، پدې شرط چې خوشې شوی، متکرر مجرم نه وی او دهغه ماشوم د سرپرستی مسئولیت چې له پنځلسو کلونو څخه لږ عمر ولري، ورپه غاړه وی، د حبس حکم هغه وخت تطبیقېږي چې ماشوم د پنځلس کلنۍ سن ته ورسېږي.

۶۴ د محکوم لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

د یار لسم فصل مشروطه خلاصیدنه

تعریف

نوی یمه ماده:

مشروط خلاصون د محکوم علیه د حبس د مودې له پای ته رسیدو د مخه چې ترخاصو شرایطو لاندې قرار لری د هغه د خلاصولو له تصمیم څخه عبارت دی، دغه موده دده د حبس د مودې معادل وی.

د مشروطه خلاصیدنې شرایط

یونوی یمه ماده:

(۱) مشروط خلاصیدنه هغه شخص ته ورکول کېږی چې دیوه یا له یوه څخه د زیاتو جرمونو په نتیجه کې حبس او د حبس څه موده یې تیره کړې وی او په محبس کې د اوسیدو په وخت کې یې سلوک او ناسته پاسته (روش) د هغه د ټولنیزو اخلاقو په اصلاح دلالت وکړی. دغه آسانتیا هغه شخص ته ورکول کېږی چې د محکوم بها د حبس د مودې درې پر څلورمه برخه یې بشپړه کړې، او یا لږ تر لږه (۹) میاشتې یې په محبس کې تیرې کړې وی، د دوام حبس د جزا په هکله دغه آسانتیا کولای شې هغه چاته ورکول شې چې د حبس (۱۵) کاله یې تیر کړی وی.

(۲) د محکوم علیه مشروطی خلاصیدنې په برخه کې تصمیم، د محبس د آمر په وړاندې د هغی واکمنی محکمې په واسطه چې محکوم علیه د هغې په قضایی ونډ کې محبوس دی، نیول کېږی.

د محکمو لپاره د جزائی اجرائو مؤقت قانون ۶۵

محکمه په خپل حکم کې هغه سلوک او کړنه چې محکوم علیه باید په راتلونکې کې هغه رعایت کړي، ذکر کوي. (۳) پولیس مکلف دی د تر مشروطې خلاصیدني لاندې محکوم علیه سلوک او کړنه وڅاری او وخت په وخت مربوط څارنوال ته رپوټ ورکړي.

د مشروطې خلاصیدني د حکم الغاء

دوه نوی یمه ماده:

(۱) په هغه صورت کې چې تر مشروطې خلاصیدني لاندې شخص د محکوم بها د مودې له تیریدو د مخه دبل جرم مرتکب شي او یا د مشروطې خلاصیدني په حکم کې درج شوی شرایط نقض کړي، پدې حالت کې د مشروطې خلاصیدني حکم لغو کېږي.

(۲) د مشروطې خلاصیدني د حکم د لغوي په صورت کې، د تر مشروطې خلاصیدني لاندې نیمایي تیره شوې موده، د محکوم بها د حبس له مودې څخه کمېږي.

(۳) هغه محکمه چې د څارنوال د غوښتنې پر بنسټ د مشروطې خلاصیدني حکم صادروي، د هغې د لغوي تصمیم هم نیسي.

اجرائت

درې نوی یمه ماده:

(۱) محکمه د محکوم علیه د مشروطې خلاصیدني د حکم د صادولو یا لغوي په برخه کې، د محکوم علیه او څارنوال د اظهاراتو له اوریدو وروسته تصمیم نیسي.

۶۶ د محکوم لپاره د جزائی اجراءاتو مؤقت قانون

(۲) مخکې تر دې چې محکمه د مشروطې خلاصیدنې په برخه کې تصمیم ونیسی، د هغه محبس د امر د لایل چې محکوم علیه پخوا په هغه کې د خپل حبس موده تیره کړې ده اوری.

څوار لسم فصل په تنفیذ کې ستونزې (اشکال)

واک او اجراءات

څلور نوی یمه ماده:

(۱) د (۸) مادې په (۴) فقره کې درج شوې محکمه واک لری، د محکوم علیه یا څارنوال د غوښتنې پر بنسټ د حکم په تنفیذ کې ستونزې (اشکال) تر غور لاندې ونیسی.

(۲) په هغه صورت کې چې محکمه اشکال موجه ونه بولی، په هغو له غور کولو څخه ډډه کوی، پرته لدې د محکوم علیه یا څارنوال شکایت اوری، قانونی تصمیم نیسی او د وضع د سمون په غرض د محبس امر ته لازمه لارښوونه صادروی.

(۳) فیصله محکوم علیه، څارنوال او د محبس امر ته ابلاغیږی.

(۴) فیصله په هغه صورت کې د مرافعه طلبی وړ گرځیدلای شی چې د بشر له حقوقو څخه سخته سرغړونه شوې وی.

د ملکیتونو تنازع

پنځه نوی یمه ماده:

په هغه صورت کې چې جزائی محکمه ونشی کولای، دمصادره شوو شیانو یا شتمنی د ملکیت د تنازع موضوع، د موجودو سندونو او دلایلو پر بنسټ حل کړی، موضوع د مدنی محکمې یا د سولی (صلحیه) جرگو په واسطه حل او فصل کېږی.

د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون ۶۷

پنځلسم فصل متفرقه حکمونه

مؤقت مدافع وکیل

شپږ نوی یمه ماده:

له کومه ځایه چې اوس په هېواد کې کافی مدافع وکیلان وجود نلري او همغه شان چې په (۱۸) ماده کې ذکر شوېدی، تورن یا مظنون کولای شی تحصیل یافته اشخاصو ته چې په حقوقی قضیو کې عالمان وی مراجعه وکړي.

پدې منظور د هرې محکمې رئیس د شرایطو واجد اشخاصو لست چې په مرکز کې د عدلیې وزارت او په ولایتونو کې د دولت د قضایاوو د ادارو لخوا مرافعه محکمو ته معرفی کېږي، ترتیبوی.

د محکمو نه لرونکې ولسوالۍ گانې

اووه نوی یمه ماده:

په هغه صورت کې چې په ځینو ولسوالیو کې د مختلفو عواملو له امله محکمې فعالې نه وی، د مرکز ابتدائیه محکمه ټول هغه جرمونه چې د نوموړې ولسوالۍ د واک په ونډه کې ارتکاب کېږي، ترغور لاندې نیسي.

د انفاذ نېټه او موده یې

اته نوی یمه ماده:

(۱) دغه قانون د توشیح له نېټې څخه نافذ او په رسمی جریده کې خپریږي.

۶۸ د محکمو لپاره د جزائی اجراآتو مؤقت قانون

- (۲) دغه قانون د جزائی اجراآتو د قانون د وضع کیدو تر وخته چې د منتخبې ملی شوری لخوا تصویبېږي، د اجراء وړ دی مگر دا چې ملی شوری ددې قانون یا یې د اصلاح په برخه کې تصمیم ونیسي.
- (۳) د دې قانون په نافذیدو سره د هغو قوانینو هر حکم چې ددې قانون د حکمونو متناقض وی لغو گڼل کېږي.

قانون اجراءات جزايي مؤقت براي محاكم

جريدة رسمي شماره (٨٢٠)

مؤرخ ١٣٨٢/١٢/٦ هـ. ش

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۷۱

فرمان

رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان در بارهٔ انفاذ قانون اجراءات
جزائی مؤقت برای محاکم

شماره: (۱۱۵)

تاریخ: ۱۳۸۲/۱۲/۴

مادهٔ اول:

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم را که به اساس مصوبهٔ شماره
(۴۲) مؤرخ ۱۳۸۲/۱۲/۴ از طرف مجلس عالی و زراً به داخل (۱۵) فصل
و (۹۸) ماده تصویب گردیده است توشیح می‌دارم.

مادهٔ دوم:

قضایائی که در مرحلهٔ تحقیق قرار دارد، مطابق احکام این قانون و
قضایائی که در محاکم ابتدائیه، مرافعه و دیوان های ستره محکمه و یا در
حالت تجدید نظر تحت رسیدگی بوده، طبق احکام قانون اجراءات جزائی
سال ۱۳۴۴، تعدیلات مربوط آن و سایر قوانین نافذ حل و فصل می-
گردد.

مادهٔ سوم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و در جریدهٔ رسمی نشر گردد.

حامد کرزی

رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان

۷۲ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

فصل اول

احکام عمومی

قواعد قابل تطبیق

ماده اول:

محکمه ابتدائیہ متشکل از سه قاضی بوده که یکی از آنها رئیس محکمه می‌باشد. در مناطقی که اجراءات عادی محاکم توسط سه نفر قاضی بنا بر دلایل امنیتی صورت گرفته نتواند، رئیس محکمه مرافعه ولایت صلاحیت دارد یک نفر قاضی را توظیف نماید تا قضایای محکمه مربوط را منفرداً رسیدگی نماید.

ثبت اقدامات اجرائی

ماده دوم:

(۱) اقداماتی که در زمینه تطبیق قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم صورت می‌گیرد، توسط مسئولین امور مربوط به صورت کتبی ذیلاً ثبت می‌گردد:

- فعالیت‌های پولیس عدلی توسط یکی از اعضای پولیس که در عملیات اشتراک نموده است.

- فعالیت‌های خارنوالی توسط کارمند مؤظف.

- فعالیت‌های قاضی توسط محرر محکمه.

(۲) فعالیت‌های ثبت شده مندرج فقره اول این ماده حاوی متن کامل و یا خلص اظهارات مظنون، متهم، متضرر، شهود و اهل خبره در جریان سمع می‌باشد.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۷۳

(۳) تمام اظهارات مظنون، متهم، متضرر و شهود حاوی امضاء آن‌ها می‌باشد، اگر شخص توانائی امضاء را نداشته باشد می‌تواند شصت بگذارد.

(۴) در صورتی‌که اشخاص مندرج فقره (۳) این ماده از امضاء کردن امتناع ورزند و یا امکانات امضاء میسر نباشد، مامور مؤظف مکلف است جریان موضوع را یادداشت و ثبت نماید.

(۵) تمام اجراءات مندرج این ماده که از طرف مامور مؤظف ثبت و یادداشت گردیده است، اسناد رسمی شمرده می‌شود.

در صورتی‌که مامور مؤظف تمام اجراءات مندرج این ماده را یادداشت و ثبت ننموده باشد، چنین پنداشته می‌شود که در قضیه هیچ نوع اقدام قانونی صورت نگرفته و مامور مؤظف مسئول شناخته می‌شود.

مدت

ماده سوم:

(۱) میعاد اجراءات رسیدگی جلسات قضائی به اساس ساعت و روز سنجش می‌گردد.

(۲) هرگاه روز اخیر میعاد اجراءات رسیدگی قضیه به روز رخصتی عمومی تصادف نماید، این میعاد صرف برای یک روز دیگر تمدید شده می‌تواند.

(۳) در محاسبه، میعاد رسیدگی قضیه ساعت و یا روز آغاز کار در میعاد معینه محاسبه نمی‌شود.

(۴) آخرین ساعات میعاد قبولی ثبت اسناد و یا به اکمال رسیدن اجراءات عبارت از آخرین ساعت کاری همان روز طبق مقررات مربوط می‌باشد.

۷۴ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

برائت الذمه

ماده چهارم:

از آغاز اقامه دعوی جزائی الی تثبیت مسئولیت جرمی که شخص به حکم نهائی محکمه محکوم علیه قرار می‌گیرد، بیگناه پنداشته می‌شود. اگر فیصله باعث سلب و یا محدودیت حقوق بشری شخص می‌گردد باید استوار به دلایل قانونی بوده که محدود به کشف حقیقت باشد.

مظنون و متهم

ماده پنجم:

(۱) شخص زمانی مظنون پنداشته می‌شود که در هر مرحله از تحقیق، ارتکاب جرم به وی نسبت داده شود.

(۲) شخص زمانی متهم پنداشته می‌شود که از طرف خائرنوال مطابق حکم فقره (۴) ماده سی و نهم علیه وی اقامه دعوی صورت گرفته باشد.

(۳) شخص تا زمانی متهم باقی می‌ماند که:

- محکمه به برائت وی حکم ننموده باشد.

- به اساس فیصله نهائی محکمه محکوم علیه قرار نگرفته باشد.

(۴) اشخاص مظنون و متهم تحت هیچگونه فشار روحی و یا جسمی قرار گرفته نمی‌توانند.

(۵) اظهارات مظنون و متهم در فضای کاملاً آزاد اخذ می‌گردد.

(۶) مظنون و متهم حق دارد سکوت اختیار نموده از اظهار هر گونه بیان امتناع ورزد، گر چه توسط پولیس یا مقامات قضائی تحت بازپرس قرار گیرد.

(۷) پولیس، خائرنوال و محکمه مکلف اند معلومات واضح را در وقت گرفتاری و قبل از استنطاق راجع به حق سکوت، حق تعیین وکیل مدافع

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۷۵

در تمام مراحل، حق حضور در هنگام تفتیش، مقررات شناسائی مجرمین از طریق صف کشیدن، معاینات توسط اهل خبره و محاکمه برای مظنون و متهم ارائه نمایند.

(۸) اصطلاح «مظنون» و «متهم» در برگیرنده تعریف وکیل مدافع شان نیز می باشد.

مدت گرفتاری مؤقت

ماده ششم:

(۱) مدت توقیف مؤقت بعد از گرفتاری در جریان تحقیق طبق حکم ماده (۳۶) تعیین می گردد.

(۲) محکمه ابتدائیه می تواند در جریان محاکمه مدت توقیف را برای دو ماه اضافی تمدید نماید.

محکمه مرافعه می تواند در جریان محاکمه این مدت را برای دو ماه دیگر تمدید نماید.

ستره محکمه در جریان محاکمه صلاحیت دارد این مدت را برای پنج ماه دیگر تمدید نماید.

(۳) هرگاه میعاد تمدید مندرج فقره (۲) این ماده در جریان محاکمه منقضی شود، شخص توقیف شده از حبس رها می گردد.

قانونیت اسناد و دلایل

ماده هفتم:

دلایل و شواهدی که بدون رعایت احکام قانون جمع آوری شده باشد، فاقد اعتبار بوده، محکمه نمی تواند مستند به آن حکم نماید.

۷۶ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

فیصله نهائی

مادۀ هشتم:

- (۱) فیصلهٔ محکمهٔ ابتدائیه زمانی نهائی و واجب التنفیذ محسوب می‌شود که در مدت تعیین شده به مرافعه خواهی آن اقدام نشده باشد.
- (۲) فیصلهٔ محکمهٔ مرافعه زمانی نهائی و واجب التنفیذ محسوب می‌گردد که در مدت تعیین شده در خواست فرجام خواهی به ستره محکمه تسلیم داده نشده باشد.
- (۳) فیصله‌های ستره محکمه قطعی و واجب التنفیذ می‌باشد.
- (۴) خأرنوال ابتدائیه فیصله‌های نهائی را در معرض تطبیق قرار می‌دهد، به این منظور محکمه مرافعه و ستره محکمه فیصله اتخاذ شده را با اسناد و اشیای ضبط شده دوباره به خأرنوالی ابتدائیه ارسال می‌نماید.

تزویر

مادۀ نهم:

- (۱) در تمام مراحل تحقیق یا محاکمه مظنون، متهم یا مجنی علیه می‌توانند علیه سند تزویری که در میان دلایل اثباتیه گنجانیده شده است، اعتراض نمایند.
- (۲) اعتراض نامه در مراحل تحقیق یا محاکمه به خأرنوال و یا قاضی پی‌در پی ارائه می‌گردد.
- (۳) در صورتی که اعتراض نامه حین تحقیق به خأرنوال مربوط سپرده شده باشد خأرنوال مکلف است که اعتراض نامهٔ تزویر را به محکمه ذیصلاح ارائه نماید.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۷۷

(۴) هرگاه خأرنوال و یا محکمه اعتراض نامه مبنی بر تزویر سند را وارد بداند، اجراءات به تعویق انداخته می‌شود، در این صورت تحقیق مبنی بر تزویر توسط عین خأرنوال یا خأرنوال با صلاحیت دیگر آغاز می‌گردد.

(۵) در صورتی‌که قضیه تزویر از طرف محکمه ذیصلاح رسیدگی و حکم نهائی در زمینه صادر گردیده باشد، جریان تحقیق و محاکمه مجدداً آغاز می‌گردد.

(۶) در صورتی‌که تزویر ادعا شده ثابت نگردد، اسناد بعد از فیصله نهائی محکمه به خأرنوالی مربوط مسترد می‌گردد تا در حدود صلاحیت خویش در مورد تصمیم اتخاذ نماید.

(۷) هرگاه ادعای مظنون یا متهم، توسط خأرنوال و محکمه رد گردد، در این صورت ادعا کننده طبق احکام قانون مجازات می‌گردد.

امتناع خأرنوال

ماده دهم:

(۱) خأرنوال ابتدائیه در صورت موجودیت دلایل مؤجه می‌تواند از خأرنوال مافوق تقاضا نماید تا وی را از اجرای تحقیق در قضیه مشخص معذور بدارد.

(۲) مظنون حق دارد با ارائه دلایل مؤجه که در فقره اول این ماده نکر شده، علیه خأرنوال ابتدائیه که تحقیق را به عهده دارد، اعتراض و رد وی را از خأرنوال مافوق تقاضا نماید.

(۳) در صورتی‌که دلایل ارائه شده خأرنوال ابتدائیه یا مظنون مورد تأیید خأرنوال مافوق قرار گیرد، خأرنوال دیگری را عوض وی توظیف نموده و یا خود وی به شکایت متهم رسیدگی می‌نماید.

۷۸ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

امتناع قاضی

ماده یازدهم:

(۱) قاضی نمی‌تواند تحت شرایط ذیل به قضیه رسیدگی نماید:

۱- در صورتی که جرم ارتکاب شده علیه قاضی و یا خویشاوندان وی صورت گرفته باشد.

۲- در صورتی که قاضی به صفت مامور ضبط قضائی، خاارنوال، شاهد و یا اهل خبره در آن قضیه دخالت کرده باشد.

۳- در صورتی که قاضی به صفت وکیل مدافع شخص متهم ایفای وظیفه نموده باشد.

(۲) در صورت موجودیت شرایط مندرج فقره (۱) این ماده قاضی مکلف است موضوع امتناع خود را به اطلاع رئیس محکمه مرافعه برساند.

(۳) هرگاه شرایط مندرج فقره (۱) این ماده متوجه تمام اعضای محکمه باشد، موضوع امتناع آن‌ها به سمع رئیس محکمه مرافعه رسانیده می‌شود.

(۴) هرگاه شرایط مندرج فقره (۱) این ماده صرف متوجه رئیس محکمه باشد، وی مکلف است که موضوع امتناع را به سمع رئیس محکمه فوقانی برساند.

(۵) رئیس محکمه فوقانی درخواست امتناع قاضی را بعد از علم آوری قبول یا رد می‌نماید. تصمیم رئیس محکمه در این مورد نهائی می‌باشد.

(۶) هرگاه رئیس محکمه فوقانی درخواست امتناع قاضی یا رئیس محکمه را بپذیرد، در این صورت قاضی دیگری را غرض رسیدگی قضیه تعیین و توظیف می‌نماید.

(۷) اجراءات دوسیه تا زمانی که حکم نهائی رئیس محکمه فوقانی صادر گردد به تعویق انداخته می‌شود.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۷۹

سلب صلاحیت قضائی

ماده دوازدهم:

(۱) متهم یا خائنوال حق دارد، درخواست سلب صلاحیت قاضی یا رئیس محکمه را به اساس یکی از دلایل مندرج فقره (۱) ماده یازدهم ارائه نماید. درخواست به رئیس محکمه مندرج فقره های (۲،۳ و ۴) ماده یازدهم ارائه می گردد. رئیس محکمه می تواند درخواست را رد یا قبول نماید.

(۲) در صورت اتخاذ تصمیم در مورد سلب صلاحیت، رئیس محکمه مربوط عوض قاضی یا رئیس که از وی سلب صلاحیت به عمل آمده قاضی دیگری را تعیین و توظیف می دارد. تصمیم رئیس محکمه قابل اعتراض نمی باشد در این حالت اجراءات جزائی تا زمان تصمیم نهائی رئیس محکمه به تعویق انداخته می شود.

تعریف جرم مشهود

ماده سیزدهم:

(۱) جرم در زمان ارتکاب آن مشهود پنداشته می شود.

(۲) مرتکب جرم مشهود شخصی است که حین ارتکاب جرم طور بالفعل گرفتار شود.

(۳) در مواردی که مرتکب بعد از ارتکاب جرم فرار نماید و بلافاصله توسط پولیس، شخص متضرر و یا اشخاص دیگر تحت تعقیب قرار گیرد، این حالت نیز مشهود تلقی می گردد.

تفریق و یکجا سازی قضایا

ماده چهاردهم:

(۱) خائنوال ابتدائیه یا محکمه می تواند در حالات ذیل قضایای مختلف را با هم یکجا سازد:

۸۰ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

- ۱- در صورتی که مظنون یا متهم مرتکب جرایم متعدد شده باشد.
 - ۲- در صورتی که تحقیقات یا محاکمه‌های مختلف در رابطه با مرتکبین عین جرم صورت گرفته باشد.
 - ۳- در صورتی که عین شواهد به جرایم مختلف ارتباط داشته باشد.
- (۲) خُارنوال ابتدائیه و محکمه می‌تواند در حالات ذیل قضایای مختلف را از هم تفریق و تفکیک نماید:
- ۱- در صورتی که در رسیدگی قضایا تسریع به عمل آید.
 - ۲- در حالی که ارتکاب جرم توسط بزرگسالان و اطفال صورت گرفته باشد.

ابطال اجراءات جزائی و عواقب آن

ماده پانزدهم:

- (۱) اجراءات جزائی در حالات ذیل باطل شمرده می‌شود حتی بدون ارایه درخواست به قاضی:
- ۱- شخصی که به حیث خُارنوال یا قاضی ایفای وظیفه می‌نماید، فاقد اهلیت قانونی باشد.
 - ۲- در صورتی که اجراءات در غیاب خُارنوال صورت گرفته باشد و حضور خُارنوال در اجراءات طبق قانون حتمی باشد.

عدم اعتبار اجراءات و عواقب آن

ماده شانزدهم:

- (۱) هرگونه تخلفات اجرائی متفاوت از احکام مندرج ماده پانزدهم در صورتی فاقد اعتبار شناخته می‌شود که اشخاص ذیدخل به آن اعتراض نمایند.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۸۱

(۲) هرگاه اعتراض حین تحقیق و یا در جریان محاکمه مطرح گردد، محکمه ذیصلاح می‌تواند در مورد تجدید نظر اجراءات، تصمیم اتخاذ نماید.

(۳) اعتراض در هر قضیه به محکمهٔ مرافعه و یا ستره محکمه تقدیم شده می‌تواند.

(۴) محکمه مرافعه و یا ستره محکمه بی اعتبار بودن اجراءات را زمانی اعلام می‌کند که متیقن گردد، تخلفات اجرائی باعث انحراف در وقت تصمیم‌گیری دوسیه گردیده است.

مقررات عمومی برای آگاهی

مادهٔ هفدهم:

(۱) مکتوب‌های جلب و آگاهی توسط مامور ضبط قضائی ترتیب گردیده، به مراجع مربوط ابلاغ می‌گردد و از نتیجه اجراءات به ادارهٔ تقاضا کننده گزارش داده می‌شود.

(۲) مکتوب‌های جلب و آگاهی باید به آدرس محل سکونت شخص مورد نظر، راساً برای خودش یا اقارب بالغ وی یا شخصی که در عین خانه زندگی می‌کند، داده شود. در صورتی که تحویلی مکتوب‌های جلب و آگاهی ممکن نباشد، مکتوب‌های جلب و آگاهی به آدرس مذکور تحویل داده می‌شود.

(۳) هرگاه شخص تحت توقیف قرار داشته باشد، مکتوب جلب و آگاهی از طریق آمر محبس به وی سپرده می‌شود.

(۴) هرگاه دریافت آدرس مسکونی شخص مورد نظر امکان پذیر نباشد، مامور ضبط قضائی مکلف است تحقیقات دقیق را غرض کشف محل سکونت و یا محل کار شخص مورد نظر انجام دهد در صورت عدم

۸۲ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

نتیجۀ این گونه تحقیقات، مامور ضبط قضائی مکلف است مکاتیب را به مرجع اداری که آخرین محل سکونت شخص مورد نظر تلقی می‌گردد، تحویل نماید.

فصل دوم

احکام عمومی برای مظنون و متهم

وکیل مدافع

ماده هجدهم:

(۱) مساعدت های حقوقی برای مظنون و متهم توسط اشخاص مسلکی صورت می‌گیرد.

(۲) اسم و شهرت وکلای قانونی که دارای دیپلوم پوهنحی شرعیات یا حقوق باشند ضمن لست جداگانه در وزارت عدلیه تهیه می‌گردد.

(۳) مظنون و متهم در همه حالات توسط وکیل مدافع منتخب شان مساعدت می‌شوند.

مساعدت حقوقی

ماده نهم:

(۱) هرگاه مظنون و یا متهم توانائی مالی استخدام وکیل مدافع را نداشته باشد، برای آنها وکیل مدافع رایگان تحت شرایط ذیل تعیین می‌گردد:

۱- خائرنوال تحقیق یا محکمۀ مربوط به اساس درخواست مظنون یا متهم، وکیل مدافع را از میان لست وکلای قانونی برای شخص بی بضاعت تعیین می‌نماید.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۸۳

۲- شخصی که وکیل مدافع رایگان برای وی تعیین می‌گردد، در صورت عدم رضایت حق دارد از قبول وکیل مدافع منتخبه ابا و ورزیده و شخصاً از خود دفاع نماید.

۳- حق الزحمه وکیل مدافع منتخبه از بودجه دولت تمویل و اندازه آن توسط سند تقنینی مربوط تعیین می‌گردد.

ترجمان

ماده بیستم:

در صورتی که مظنون یا متهم به زبان مورد استفاده در تحقیقات و یا محاکمه آشنائی نداشته یا کر یا گنگ و یا کر و گنگ باشد، برای شان ترجمان تعیین می‌گردد تا آنها از جرم و ادعائی که بالای شان صورت گرفته آگاهی حاصل نمایند و همچنان در جریان استنطاق و مقابله به آنها کمک نماید.

فصل سوم

راپور جرایم و نقش خاارنوال

راپور جرایم

ماده بیست و یکم:

(۱) مؤظفین پولیس مکلف اند در صورت اطلاع از وقوع هر نوع جرم حداکثر در مدت (۲۴) ساعت به خاارنوال ابتدائیه راپور دهند.

(۲) کارکنان دولتی مکلف اند از ارتکاب هر نوع جرم که حین اجرای وظیفه مطلع می‌شوند، به خاارنوال ابتدائیه راپور دهند.

۸۴ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

(۳) اشخاص عادی مکلف اند صرف از وقوع جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی کشور برای مامورین ضبط قضائی یا خرنوال ابتدائیه اطلاع دهند.

تحریک دعوی جزائی

ماده بیست و دوم:

(۱) خرنوال ابتدائیه مکلف است در صورت آگاهی یا دریافت راپور از وقوع جرایم در حوزه تحت صلاحیت خویش به تحریک دعوی جزائی جهت تعقیب تمام جرایم آغاز نماید، مگر این که قانون صراحتاً طور دیگری حکم نموده باشد.

(۲) ترک و متوقف ساختن دعوی جزائی و تعطیل سیر آن از طرف خرنوال جواز ندارد، مگر در احوالی که قانون تصریح کرده باشد.

تحقیقات

ماده بیست و سوم:

(۱) خرنوال ابتدائیه فعالیت‌های تحقیقاتی را شخصاً یا به کمک مامورین ضبط قضائی انجام می‌دهد.

(۲) هدف اصلی از تحقیق جنائی عبارت از کشف حقایق می‌باشد. خرنوال ابتدائیه به منظور دست یافتن به این هدف حالات ذیل را در نظر می‌گیرد:

- ۱- ارزیابی همه جوانب و شواهد قضیه.
- ۲- آگاهی از ارتکاب جرم و یا عدم آن.
- ۳- کشف شخص و یا اشخاص مسئول.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۸۵

(۳) خأرنوال حین انجام تحقیقات مکلف است دلایل اثباتیه یا تبرئه کننده جرم را علی السویه ارزیابی نموده، منافع اشخاص متضرر را در نظر بگیرد.

احاله تحقیق

ماده بیست و چهارم:

(۱) هرگاه در جریان تحقیق ثابت گردد که صلاحیت رسیدگی به قضیه، مربوط ولسوالی دیگر می باشد، خأرنوال ابتدائیه قضیه را به آن ولسوالی احاله می نماید.

(۲) هرگاه مظنون ادعا نماید که صلاحیت رسیدگی به قضیه، مربوط به خأرنوال ابتدائیه محل دیگر می باشد، وی می تواند درخواست احاله را به خأرنوال تحقیق کننده تقدیم نماید.

(۳) هرگاه خأرنوال تحقیق کننده از احاله دوسیه امتناع ورزد، مظنون می تواند به خأرنوالی فوقانی شکایت نماید. تصمیم خأرنوال فوقانی در زمینه نهائی می باشد.

فصل چهارم

صلاحیت محاکم

صلاحیت رسیدگی جرایم

ماده بیست و پنجم:

محکمه ولسوالی صلاحیت رسیدگی جرایم قباحت، جنحه و جنایت را مطابق احکام قانون دارا می باشد.

۸۶ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

صلاحیت حوزوی

ماده بیست و ششم:

(۱) شاخص صلاحیت حوزوی محکمه محلی است که جرم درمحدوده جغرافیائی آن واقع شده باشد.

(۲) در صورت قصد ارتکاب جرم، صلاحیت رسیدگی قضیه را محکمه‌ای دارد که آخرین عمل ارتکاب یافته به جرم در آن محل تکمیل شده باشد.

(۳) در صورت جرم استمراری یا متوالی صلاحیت رسیدگی قضیه به محکمه‌ای مربوط می‌شود که جرم استمراری یا متوالی در آن محل ادامه و ختم گردیده باشد.

(۴) هرگاه به متهم بیش از یک جرم نسبت داده شود، صلاحیت رسیدگی قضیه به محکمه‌ای مربوط می‌شود که شدیدترین جرم در آن محل واقع گردیده باشد.

۵- هرگاه محکمه حین رسیدگی به قضیه‌ای که در آن چندین جرم ارتکاب گردیده باشد، تشخیص دهد که شدیدترین جرم در وند دیگری ارتکاب یافته، دوسیه را به آن محکمه احاله می‌نماید.

تنازع صلاحیت

ماده بیست و هفتم:

(۱) در صورتی که تنازع به اساس صلاحیت حوزوی میان دو محکمه‌ای - که در یک ولایت موقعیت دارند، واقع گردد قضیه توسط رئیس محکمه مرافعه مورد رسیدگی قرار می‌گیرد.

(۲) هرگاه تنازع میان دو محکمه در ولایات مختلف باشد، دوسیه توسط ستره محکمه مورد رسیدگی قرار می‌گیرد.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۸۷

- (۳) حل و فصل تنازع صلاحیت حوزوی به اساس درخواست یکی از محاکم ذیدخل و یا خائنوال مربوط صورت می‌گیرد.
- (۴) فیصله مبنی بر حل و فصل تنازع صلاحیت به محکمۀ ذیصلاح احاله می‌گردد.

فصل پنجم

پولیس عدلی وظایف و صلاحیت‌های آن

کنگوری پولیس عدلی

مادۀ بیست و هشتم:

- (۱) افسران پولیس عدلی شامل کنگوری‌های ذیل می‌باشند:
- ۱- افسران پولیس عدلی که در کدر عالی پولیس کشور قرار دارند.
- ۲- پولیس عدلی عادی که در مقام پائین‌تر از افسران پولیس عدلی قرار دارند.
- (۲) وظایف و صلاحیت‌های پولیس عدلی طبق احکام اسناد تقنینی خاص به مؤظفین خدمات عامۀ دیگر محول شده می‌تواند.

نقش پولیس عدلی

مادۀ بیست و نهم:

- (۱) پولیس عدلی وظایف خویش را به هدایت و دستور خائنوال ایفا می‌نماید.
- (۲) پولیس عدلی به منظور تأمین عدالت مکلف است جرایم را کشف، شواهد و دلایل اثباتیه را جمع آوری و مظنونین را تعقیب نماید.

۸۸ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

گرفتاری توسط پولیس عدلی

مادہ سی ام:

(۱) پولیس عدلی می‌تواند به صلاحیت خود در حالات ذیل شخص را گرفتار نماید:

۱- حین ارتکاب جرم جنایت یا جرحه‌ای که جزای آن حبس متوسط باشد.
۲- شخصی که به حیث مرتکب جرم جنایت قلمداد شده و امکان غایب شدن او متصور باشد.

(۲) در سائر حالات، گرفتاری توسط پولیس عدلی به اساس دستور مقامات عدلی و قضائی با صلاحیت صورت می‌گیرد.

استنطاق توسط پولیس عدلی

مادہ سی و یکم:

(۱) پولیس عدلی بعد از گرفتاری شخص توسط خودش و تثبیت وی، دلایل گرفتاری را به وی ابلاغ و توضیح نماید، پولیس عدلی مکلف است حداکثر در مدت (۲۴) ساعت در همان جرم به استنطاق و بازجویی مظنون اقدام نماید.

(۲) پولیس عدلی مکلف است بعد از انجام استنطاق راپور اجراءات خود را به خرنوال ابتدائیه مربوط ارسال و مظنون را غرض بازجویی و استنطاق بعدی به وی تسلیم نماید.

اجراءات عاجل مامور ضبط قضائی

مادہ سی و دوم:

(۱) مامورین ضبط قضائی حین ارتکاب جرم و موجودیت دلایل مؤجه برای انجام اجراءات عاجل جهت بدست آوردن دلایل که آنرا ضروری بدانند، تحقیقات ابتدائی ذیل را آغاز می‌نمایند:

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۸۹

- ۱- تلاشی شخص مظنون، منزل مسکونی و سائر محلات مربوط.
- ۲- ضبط اشیاء و اسناد.
- ۳- تفتیش سائر اشخاص، محلات و عکس برداری از آنها.
- ۴- تقاضای کمک از متخصصین و اهل خبره جهت انجام اجراءات مربوط که مستلزم مهارت‌های مسلکی باشد.
- (۲) مامورین ضبط قضائی مکلف اند بلافاصله راپور اجراءات مربوط را به خرنوال ابتدائیه ارائه نمایند.
- (۳) وکیل مدافع، مظنون یا متهم حق دارد طبق احکام ماده (۳۸) در تمام مراحل استنطاق و تحقیق قضیه حاضر باشند.

فصل ششم

تحقیقات توسط خرنوال

تائید تصامیم پولیس

ماده سی و سوم:

- (۱) خرنوال ابتدائیه مکلف است بعد از دریافت اطلاع در مورد اجراءات پولیس عدلی مندرج مواد (۳۰، ۳۱ و ۳۲) بلافاصله در مورد تائید، رد و یا الغای آن تصمیم اتخاذ نماید.
- (۲) خرنوال ابتدائیه صلاحیت دارد، قبل از اتخاذ تصمیم در مورد تائید، رد و یا الغای اجراءات پولیس عدلی از ایشان توضیحات بیشتر مطالبه نماید.

۹۰ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

استنطاق از شخص گرفتار شده

مادهٔ سی و چهارم:

(۱) خرنوال ابتدائیه مکلف است در مدت (۴۸) ساعت بعد از تسلیمی

شخص به وی، استنطاق نماید.

(۲) خرنوال ابتدائیه می‌تواند در صورتی‌که ادامه توقیف شخص مظنون

را ضرور نداند، به رهائی آن امر بدهد.

گرفتاری و ضبط اشیاء توسط خرنوال ابتدائیه

ماده سی و پنجم:

(۱) خرنوال ابتدائیه می‌تواند در جریان تحقیق به گرفتاری شخصی که

مرتکب جرم جنایت یا جناحه که مجازات آن حبس متوسط باشد، گردیده

و به ضبط اشیای مرتبط به جرم امر صادر نماید.

(۲) شخص دستگیر شده در مدت (۴۸) ساعت باید مورد استنطاق قرار

گیرد.

شرایط اقامه دعوی در مورد گرفتاری

مادهٔ سی و ششم:

هرگاه گرفتاری توسط پولیس عدلی صورت گرفته و از طرف خرنوال

تائید یا قرار توقیف توسط خرنوال صادر گردیده و این قرار به قوت

خود باقی مانده باشد و خرنوال در ظرف (۱۵) روز از تاریخ گرفتاری

صورت دعوی را به محکمه تقدیم ننماید، متهم رها می‌گردد، مگر این‌که

به اثر درخواست به موقع خرنوال مدت توقیف برای (۱۵) روز دیگر

تمدید شده باشد.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۹۱

جمع آوری دلایل و شواهد

مادهٔ سی و هفتم:

(۱) خرنوال ابتدائیه مکلف است در جریان تحقیق تمام دلایل و شواهد

مؤجه را که به ضرر یا نفع مظنون باشد، جمع آوری نماید.

(۲) خرنوال ابتدائیه در جمع آوری دلایل، اسباب و آلات اثبات جرم آزاد

بوده تابع شکلیات و قیودات خاص نمی‌باشد.

(۳) وسایل و مدارک اثباتیه اساسی قرار ذیل است:

- شهود.

- مقابلهٔ شهود.

- شناسائی متهم طور بالمواجه در صف (لاین اپ).

- تفتیش محل.

- تلاشی.

- ضبط اشیاء.

- ارزیابی و معاینات تخصصی.

- استنتاج.

حضور وکیل مدافع

مادهٔ سی و هشتم

(۱) وکیل مدافع حق دارد در تمام مراحل جریان استنتاج مظنون حاضر

باشد.

(۲) وکیل مدافع و مظنون حق دارند در جریان تلاشی، مقابله شناسائی

مجرمین در بین صف، معاینه توسط اهل خبره و محاکمه حاضر باشند.

(۳) خرنوال و پولیس عدلی مکلف اند غرض حضور مظنون و وکیل

مدافع وی در تمام مراحل تحقیق در صورت تفتیش، مقابلهٔ شهود، طرز

۹۲ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

العمل شناسائی از روی صف و معاینات توسط اهل خبره، ایشان را مطلع نمایند.

این مکلفیت صرف در صورتی می‌تواند ساقط شود که احساس ضرورت عاجل در جرم مشهود یا خوف از بین رفتن دلایل الزام متصور باشد.

نتیجه تحقیقات

ماده سی و نهم:

(۱) در صورتی که خأرنوال در ختم تحقیقات تشخیص نماید که دلایل مؤجه و کافی الزام وجود ندارد، می‌تواند دوسیه را حفظ نماید.

(۲) مجنی علیه یا خأرنوال مافوق می‌تواند اعتراض خویش را علیه این تصمیم در مدت ده روز به محکمه مربوط ارائه نماید.

(۳) محکمه می‌تواند بعد از غور دوسیه، تصمیم خأرنوال را تأیید یا رد نماید و یا برعکس از او تقاضای سپردن ادعا نامه (صورت دعوی) را نماید.

(۴) در بعضی قضایای دیگر خأرنوال باید ادعانامه را به محکمه تسلیم و خواستار رسیدگی مسئولیت جرمی شخص توسط محکمه شود.

(۵) اقامه دعوی (صورت دعوی) حاوی نکات ذیل می‌باشد:

- هویت و مشخصات کامل مظنون.

- تعریف کامل جرم.

(۶) خأرنوال ابتدائیه باید دوسیه‌ای را که حاوی شواهد و قراین تحقیق است، ضم صورت دعوی به محکمه ارائه نماید، اشیاء و اموال ضبط شده نیز به محکمه سپرده می‌شود.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۹۳

فصل هفتم

ابلاغ و نمایندگی در هنگام تحقیقات

ابلاغ برای مظنون

مادهٔ چهارم:

- (۱) مامور ضبط قضائی و خائنوال ابتدائیه در جریان تحقیق مکلف اند مظنون، وکیل مدافع و مجنی علیه را از فعالیت‌هایی که انجام می‌دهند آگاه نموده و آنها حق دارند که حاضر باشند.
- (۲) در صورت عدم موجودیت دلایل مؤجه جهت اتخاذ اقدامات فوری، ابلاغیه حداقل سه روز قبل از اجرای اقدام ارائه می‌گردد.
- (۳) دلایل میعاد اضطراری که ایجاب می‌کند کوتاه‌تر یا عدم رایهٔ ابلاغیه را نماید، به صورت واضح در اوراق تحقیق، تشریح و ثبت می‌گردد.

ابلاغیه برای مظنون غایب یا وکیل قانونی وی

مادهٔ چهارم و یکم:

- (۱) هرگاه تثبیت محلات مندرج مادهٔ (۱۷) امکان پذیر نباشد، ابلاغیه به وکیل مدافع که از طرف پولیس یا خائنوال در هنگام تحقیق برای مظنون غائب تعیین گردیده است، سپرده می‌شود.
- (۲) وکیل مدافع توسط پولیس یا خائنوال به طور کتبی تعیین می‌گردد در این صورت وکیل مدافع وکالت شخص مظنون را به عهده می‌گیرد.
- (۳) تصمیم اتخاذ شده در مورد تعیین وکیل مدافع برای مظنون غایب صرف الی ختم تحقیق مدار اعتبار می‌باشد.

۹۴ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

فصل هشتم

محاکمه

آغاز محاکمه

مادهٔ چهل و دوم:

(۱) محکمه بعد از حصول صورت دعوی بلافاصله ورق ابلاغیه را که حاوی تاریخ و روز محاکمه می‌باشد، صادر می‌کند.

(۲) ورق ابلاغ شامل نام متهم، جرم نسبت داده شده همراه با شرایط حقیقی آن که در قانون ذکر شده، حداقل پنج روز قبل از تاریخ محاکمه به متهم، وکیل مدافع‌اش، مجنی علیه و خائنوال داده می‌شود.

دسترسی متهم به قرار تحقیق

مادهٔ چهل و سوم:

متهم و وکیل مدافع وی حق دارند که اسناد شامل دوسیه و اشیای ضبط شدهٔ مندرج فقرهٔ (۶) مادهٔ (۳۹) را ملاحظه و اطمینان حاصل نمایند.

متهم مصاب به اختلال عقلی

مادهٔ چهل و چهارم:

(۱) هرگاه در جریان محاکمه احساس شود که متهم مصاب به امراض روانی گردیده و قادر به دفاع از حقوق خویش نمی‌باشد، محکمه صلاحیت دارد خود یا به اثر تقاض خائنوال ابتدائیه جریان محاکمه را معطل و متهم را غرض انجام معاینات طبی اعزام نماید.

(۲) در صورتی که در نتیجهٔ معاینات طبی مریضی متهم ثابت گردد، جریان اجراءات الی صحت یابی وی معطل قرار داده می‌شود.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۹۵

(۳) هرگاه متهم بعداً محکوم به حبس گردد، میعاد تداوی و معالجه دماغی از مدت حبس وی کاسته می‌شود.

مکلفیت متهم مینی بر حضور در محکمه

مادهٔ چهل و پنجم:

(۱) متهم آزاد و یا توقیف شده مکلف است زمانی که حضور آن در پیشگاه محکمه غرض روبرو شدن با شهود یا حضور فزیکی آن در محکمه ضروری پنداشته شود، به محکمه حاضر گردد.

(۲) در صورتی که متهم آزاد، در حالاتی که در فقرهٔ (۱) این ماده ذکر شده از حضور یافتن در محکمه خود داری نماید، توسط پولیس به محکمه احضار می‌گردد.

محاکمهٔ غیابی متهم مفقود

مادهٔ چهل و ششم:

(۱) در صورتی که تسلیم نمودن ابلاغیه به متهم طبق حکم مادهٔ (۱۷) نسبت عدم تثبیت محل سکونت او امکان پذیر نباشد، محکمه به مفقودی وی حکم نموده، وکیل مدافع برایش تعیین، بعداً ابلاغیه برای وکیل مدافع متهم غایب داده می‌شود.

(۲) ابلاغیه مندرج فقرهٔ (۱) این ماده در تمام موارد و مقاصد مرعی الاجراء می‌باشد.

(۳) حکم محکمه در مورد مفقودیت متهم و تعیین وکیل مدافع الی ختم میعاد آن اعتبار داشته و در احکام آینده هر بار تجدید می‌گردد.

(۴) محکمه مکلف است احکام جدید را بعد از جستجوی متهم غایب در محلات مندرج مادهٔ (۱۷) هر بار طور جداگانه صادر نماید.

۹۶ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

محاکمه متهم غائب جلب شده

مادهٔ چهل و هفتم

(۱) هرگاه ورقهٔ احضاریهٔ مندرج مادهٔ (۴۲) به متهم تسلیم داده شود مگر وی به محکمه حاضر نگردد، در این صورت محکمه برای وی وکیل مدافع تعیین می‌نماید.

(۲) ورقهٔ احضاریه مطابق حکم مندرج مادهٔ (۱۷) مکرراً برای متهم ارسال می‌گردد.

جریان محاکمه

مادهٔ چهل و هشتم:

در صورتی که محاکمه ایجاب تدویر جلسات متعدد را نماید، محکمه مکلف است روز و ساعت جلسات بعدی را تعیین و از موضوع به متهم، وکیل مدافع و سایر اشخاص ذیدخل طور کتبی اطلاع دهد.

حضور شهود و اهل خبره

مادهٔ چهل و نهم:

شهود و اهل خبره مکلف اند طبق مندرجات ورقهٔ ابلاغیه تسلیم شده در جلسه قضائی حاضر گردند، در صورتی که آنها بدون عذر مؤجه امتناع ورزند توسط پولیس به اساس حکم محکمه احضار و به پرداخت جریمهٔ نقدی مبلغ پنجمصد (۵۰۰) افغانی محکوم می‌گردند.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۹۷

سوگند

ماده پنجاهم:

(۱) شهودی که سن (۱۴) سالگی را تکمیل نموده باشند، مکلف اند قبل از ادای شهادت به نام خداوند «ج» چنین سوگند یاد کنند که، جز حقیقت چیز دیگری را بیان نکرده و در شهادت خود صادق می‌باشند.

(۲) در صورتی که شاهد کلمه اشهد بالله را با آگاهی این‌که، این کلمه معادل سوگند می‌باشد، ادا نماید، در این صورت وی مکلف نیست که به نام خداوند «ج» سوگند یاد نماید.

استماع شهادت اطفال زیر سن (۱۴) سالگی بدون یاد کردن سوگند صرف به منظور جمع آوری معلومات مجاز می‌باشد.

قبولی شهود و اهل خبره

ماده پنجاه و یکم:

(۱) خرنوال ابتدائیه مکلف است فهرست شهود و اهل خبره مورد نظر را توأم با صورت دعوی، دلایل شهادت شهود و نظریات اهل خبره به محکمه ارائه نماید.

(۲) متهم و یا وکیل مدافع حق دارد لست شهود و اهل خبره را با توضیح دلایل شهادت و معاینات به محکمه ارائه نماید.

(۳) محکمه صلاحیت دارد اسمای شهود و اهل خبره را که شهادت شان در امر قضاوت مؤثر نباشد، از لست حذف نماید.

(۴) محکمه صلاحیت دارد شهود و اهل خبره‌های را که در فهرست‌های ارائه شده شامل نباشند، احضار نماید.

۹۸ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

نظم جلسه قضائی

ماده پنجاه و دوم:

(۱) رئیس، نظم جلسه قضائی را به حاضرین توضیح و آنرا حفظ می‌نماید.

(۲) جلسات قضائی علنی بوده، هر شخص می‌تواند در آن حضور یابد مگر این‌که رئیس بخشی از جلسه یا تمام آنرا نظر به دلایل اخلاقی، حفظ راز خانوادگی یا حفظ نظم عامه سری اعلام نماید.

(۳) خارنوال ابتدائیه، متهم و وکیل مدافع‌اش حق دارند که همیشه در جلسه قضائی حاضر باشند.

(۴) در صورتی‌که مدعی علیه نظم جلسه را اخلال نماید، محکمه صلاحیت دارد اخلال کننده را از یک قسمت جریان رسیدگی قضائی خارج نماید، مگر حین ابلاغ حکم نامبرده را مجدداً به جلسه قضائی احضار می‌نماید.

طرز رسیدگی قضائی

ماده پنجاه و سوم:

(۱) خارنوال ابتدائیه مکلف است حین رسیدگی قضیه در جلسه قضائی اشتراک نماید.

(۲) متهم و وکیل مدافع‌اش حق دارند که حین رسیدگی قضیه در جلسه قضائی حاضر باشند.

(۳) رسیدگی به قضیه در جلسه قضائی با رعایت مراتب ذیل صورت می‌گیرد:

۱- در آغاز رسیدگی قضائی محکمه مربوط صورت دعوی را قرائت می‌نماید.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۹۹

۲- در صورتی که متهم تحت توقیف باشد، محکمه مکلف است فوراً قضیه را رسیدگی نماید که آیا توقیف قانونی است یا خیر؟ و در صورتی که توقیف او را غیر قانونی و غیر ضروری تشخیص دهد، به رهایی متهم فیصله را صادر می نماید.

۳- خرنوال ابتدائیه قرار تحقیق قضیه را به شکل شفاهی با توضیح نتایج تحقیق ارائه می نماید.

۴- پولیس عدلی که امور تحقیق را بدوش داشته، گزارش شفاهی فعالیت های انجام شده را ارائه می نماید.

۵- شاهد اول مجنی علیه بوده بعداً اظهارات شهود دیگر و اهل خبره استماع می گردد.

۶- در صورتی که متهم نخواهد از حق سکوت خویش استفاده کند، می تواند توضیحات لازم را ارائه نماید.

متهم و وکیل مدافع می تواند شهود و اهل خبره را مورد سوال قرار دهند.

۷- هرگاه شهود بنا بر معاذیر صحی به پیشگاه محکمه حاضر شده نتوانند محکمه می تواند شهادت آنها را در محل اقامت شان استماع نماید.

۸- خرنوال ابتدائیه و وکیل مدافع می توانند از متهم سوال نمایند.

(۴) محکمه در همه حالات می تواند در جلسات قضائی از شهود و

متهم سوال نماید و عند الاقتضاء آنها را به مقابله نظریات امر نماید.

(۵) متهم می تواند که به سوالات محکمه به اساس حق سکوت جواب ندهد.

۱۰۰ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

معافیت و امتناع از شهادت

ماده پنجاه و چهارم:

(۱) زوجین می‌توانند علیه یکدیگر از ادای شهادت امتناع ورزند و لو که روابط زن و شوهری شان قطع شده باشد.

(۲) اصول، فروع و اقارب متهم تا درجه دوم در صورتی می‌توانند از ادای شهادت علیه متهم امتناع ورزند که:

- شاهد از اثر ارتکاب جرمی که طور قانونی به متهم نسبت داده شده است، متضرر نگردیده باشد.

- در صورتی که اصول، فروع و اقارب متهم تا درجه دوم راپور وقوع جرم را داده باشند.

ارزش دلایل در اجراءات تحقیق

ماده پنجاه و پنجم:

اوراق شهادت شهود و معاینات تخصصی اهل خبره که در جریان تحقیق جمع‌آوری گردیده است، می‌تواند اساس تصمیم را تشکیل دهد. مشروط بر این‌که نتایج نشان دهد که متهم و وکیل مدافع منتخب‌اش در هنگام جریان تحقیق حاضر بوده و در موقفی قرار داشتند که بتوانند سوال و یا اعتراض خویش را ارائه بدارند، در غیر آن اسناد فوق صرف جنبه قرینه را دارا می‌باشد.

جرایم متعدد و شرایط آن

ماده پنجاه و ششم:

هرگاه در نتیجه تحقیق یا حین محاکمه استنتاج شود که جرایم اضافی و یا حقایقی که منجر به حالات مشدده قضیه گردیده ولی در صورت دعوی از آن ذکری به عمل نیامده باشد. محکمه صلاحیت دارد که بالاخر

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۰۱

تقاضای خأرنوال ابتدائیه اتهام مربوط را به متهم و وکیل مدافع وی (در صورت حضور) ابلاغ و وقت کافی غرض دفاع به آنها داده شود.

تعریف مختلف از وصف جرمی

ماده پنجاه و هفتم:

هرگاه محکمه تشخیص دهد که وصف جرمی متفاوت از جرمی که در ادعانامه ذکر شده وجود دارد، مکلف است با نظر داشت حقایق و شرایط و جریان محاکمه اتهام وقت کافی به متهم و وکیل مدافع اش غرض دفاع به خاطر تعریف متفاوت از جرم بدهد.

نتیجه محاکمه

ماده پنجاه و هشتم:

خأرنوال ابتدائیه حق دارد در جریان محاکمه نظر خویش را اظهار نموده و از محکمه تقاضا کند تا تصمیم رد اتهام و یا حکم بر جزای متهم را با تعیین نوع و اندازه جزائی که مناسب حال متهم باشد صادر نماید.

متهم یا وکیل قانونی در صورت حضور دلایل دفع اتهام را به رئیس جلسه قضائی ارائه می نماید.

فیصله محکمه

ماده پنجاه و نهم:

(۱) در پایان جریان محاکمه قاضی ختم رسیدگی قضیه را اعلام نموده، سالون محکمه را جهت تحریر حکم ترک می نماید.

(۲) قاضی بعد از تحریر حکم دوباره به سالون محاکمه داخل و حکم را ابلاغ می نماید، قرائت حکم حیثیت ابلاغ آنرا دارد.

۱۰۲ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

در صورتی که دلایل حکم توسط قاضی قرائت نشود، دلایل مذکور در مدت (۱۵) روز از تاریخ صدور حکم از طرف محرر تنظیم و ترتیب و فیصله صادر می‌گردد.

(۳) خأرنوال ابتدائیه، متهم و وکیل مدافع او از جریان مندرج فقره (۲) این ماده توسط محرر محکمه مطلع گردانیده می‌شوند.

(۴) در محاکمه غیابی متهم حق دارد که مطابق حکم ماده (۴۷) ابلاغیه تصمیم قرائت شده را همراه با دلایل حکم که به دفتر تحریرات محکمه سپرده می‌شود، دریافت نماید.

(۵) ابلاغیه مندرج فقره (۴) این ماده به وکیل مدافع طبق حکم ماده (۴۶) (۴) تسلیم داده می‌شود.

امر گرفتاری در فیصله

ماده شصتم:

در صورتی که محکمه متهم را به حبس بیش از سه سال محکوم نماید، در متن حکم می‌تواند امر گرفتاری وی را نیز صادر نماید.

مندرجات فیصله

ماده شصت و یکم:

فیصله شامل مطالب ذیل می‌باشد:

۱- هویت متهم.

۲- تعریف حقایق و جزئیات شامل اتهام نامه.

۳- بیان خلص دلایل فیصله با اشاره به واقعیت‌های مشمول و احکام قانون مورد استناد.

۴- نص حکم.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۰۳

پرداخت مصارف اجراءات

ماده شصت و دوم:

- (۱) حين تعيين مجازات، محكمه مي‌تواند محكوم عليه را به تاديه مصارفي كه در جريان اجراءات مصرف شده، امر نمايد.
- (۲) هرگاه اندازه مصارف مندرج فقره (۱) اين ماده حين صدور حكم تثبيت شده نتواند، محكمه حكم مبني بر تاديه مصارف را صادر و به تحريات محكمه هدايت مي‌دهد كه اندازه دقيق آن را محاسبه نمايد.

فصل نهم

اجراءات مرافعه خواهي

تقاضاي مرافعه خواهي عليه فيصله محكمه ابتدائيه

ماده شصت و سوم:

- (۱) محكوم عليه يا خانونال ابتدائيه مي‌تواند عليه فيصله محكمه ابتدائيه، مرافعه خواهي نمايد.
 - (۲) مرجع با صلاحيت مرافعه خواهي رياست محكمه مرافعه مي‌باشد.
 - (۳) در خواست مرافعه خواهي به دفتر تحريات محكمه صادر كننده حكم يا به دفتر تحريات محكمه مرافعه مربوط در مدت (۲۰) روز تسليم داده مي‌شود. اين مدت با در نظر داشت حالات ذيل محاسبه مي‌گردد:
- ۱- در صورتي كه محكمه متن فيصله و دلايل آن را در ختم جلسه محاكمه و در حضور محكوم عليه و يا وكيل مدافع وي قرائت نموده باشد.

۱۰۴ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

۲- در صورتی که محکمه دلائل اصدار حکم را با حکم یکجا قرائت ننموده و به محکوم علیه یا وکیل مدافع وی مجدداً ابلاغ نماید. در این حالت آغاز میعاد از تاریخ ابلاغیه دوم محاسبه می‌گردد.

۳- در صورتی که فیصله در غیاب متهم صورت گرفته و ابلاغیه فیصله را دریافت نماید.

۴- در صورتی که در عین فیصله بیشتر از یک شخص محاکمه گردیده باشد، آغاز میعاد از تاریخ آخرین ابلاغیه محاسبه می‌گردد.

توقف اجراءات و مرافعه خواهی در مورد متهم غایب ماده شصت و چهارم:

(۱) فیصله محکمه مبنی بر غایب بودن متهم تا زمانی که متهم شخصاً یا وکیل مدافع وی درخواست مرافعه خواهی را ارائه می‌نماید، جریان رسیدگی به قضیه متوقف می‌شود. در این حالت آغاز میعاد مرافعه خواهی برای متهم از زمان حاضر شدن وی شروع شده و ورق ابلاغیه طبق حکم ماده (۱۷) به وی ارسال می‌گردد.

(۲) میعاد مرافعه خواهی برای خائنوال زمانی شروع می‌شود که محکمه از تسلیم دهی ابلاغیه برای متهم به وی اطمینان دهد.

(۳) در صورتی که متهم و خائنوال طی میعاد متذکره در خواست مرافعه خواهی را ارائه ننمایند فیصله محکمه نهائی تلقی می‌گردد.

طرز مرافعه خواهی

ماده شصت و پنجم:

(۱) درخواست مرافعه خواهی توسط متهم یا وکیل مدافع وی که در جریان محاکمه از وی وکالت نموده است و یا توسط خائنوال ابتدائیه امضا و ارائه می‌گردد.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۰۵

- (۲) دفتر تحریرات محکمه دریافت کننده درخواست مرافعه خواهی، ساعت و تاریخ تسلیمی آنرا ثبت می‌نماید.
- (۳) در صورتی که متهم مرافعه طلب نسبت بی‌سوادی و یا به علت دیگری قادر به امضاء نباشد، می‌تواند شصت بگذارد، دفتر تحریرات محکمه موضوع را در کتاب راجستر ثبت می‌نماید.
- (۴) در صورتی که شخص بیسواد بخواهد مرافعه طلبی نماید و قادر به ارائه متن کتبی درخواست نباشد، دفتر تحریرات محکمه بیانات وی را در کتاب راجستر محکمه ثبت می‌نماید.

محتوای درخواست مرافعه خواهی

ماده شصت و ششم:

- (۱) درخواست مرافعه خواهی شامل توضیح فیصله محکمه و رایه دلالی که به اساس آن فیصله مورد اعتراض قرار گرفته است، می‌باشد.
- (۲) فیصله محکمه بنا بر دلایل ذیل مورد اعتراض قرار گرفته می‌تواند:
- ۱- خطا در تطبیق قانون و وصف جرمی.
 - ۲- ارزیابی و نتیجه گیری غیر واقعی از حالات و حقایق قضیه.
 - ۳- خطا در تعیین جزا و اندازه آن.

اجراءات مقدماتی مرافعه طلبی

ماده شصت و هفتم:

- (۱) در صورتی که درخواست مرافعه خواهی به دفتر تحریرات محکمه‌ای، که فیصله مورد اعتراض را صادر نموده سپرده شد، دفتر تحریرات مکلف است آنرا بلافاصله به محکمه مرافعه ارسال و نقل (کاپی) درخواست را در کتاب راجستر ثبت نماید. در عین زمان دفتر تحریرات

۱۰۶ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

محکمه درخواست و دوسیهٔ مربوط را با تمام اسنادی که در مرحلهٔ اجراءات قبلی تکمیل گردیده، توأم با اشیای ضبط شده بلافاصله به محکمهٔ مرافعه ارسال نماید.

(۲) در صورتی که درخواست مرافعه طلبی به دفتر تحریرات محکمهٔ مرافعه سپرده شود، رئیس محکمهٔ مرافعه دوسیه و اسنادی را که در مرحله اجراءات قبلی تکمیل گردیده، توأم با اشیای ضبط شده از محکمه‌ای که فیصلهٔ مورد اعتراض را صادر نموده، مطالبه می‌نماید.

(۳) رئیس محکمهٔ مرافعه مکلف است بعد از دریافت درخواست و اشیائی که در فقرهٔ (۲) ذکر شده، تاریخ و ساعت جلسهٔ قضائی را تعیین نماید، تصمیم محکمه توسط پولیس به مرافعه طلب و خائنوال مرافعه ابلاغ می‌گردد و ابلاغیه مشابه به خائنوال ابتدائیه و محکوم علیه سپرده می‌شود.

(۴) ورقهٔ ابلاغیه حداقل پنج روز قبل از تاریخ انعقاد جلسهٔ قضائی به محکوم علیه و خائنوال ابتدائیه سپرده می‌شود.

(۵) خائنوال مرافعه، محکوم علیه و وکیل مدافع حق دارند، اسناد را مطالعه و اشیای ضبط شده را مشاهده نمایند.

صلاحیت محکمهٔ مرافعه

مادهٔ شصت و هشتم:

(۱) رسیدگی توسط محکمهٔ مرافعه صرف منحصر به مواردی می‌باشد که اعتراض مرافعه خواهی در آن صورت گرفته باشد.

(۲) در صورتی که درخواست مرافعه خواهی توسط خائنوال به محکمهٔ مرافعه ارائه گردیده باشد، محکمه می‌تواند یکی از تصامیم ذیل را اتخاذ نماید:

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۰۷

۱- متهمی را که از طرف محکمه ابتدائیه برائت حاصل نموده است، محکوم نماید.

۲- افزایش جزأ در صورتی که خطا در تأویل و تطبیق قانون شده باشد.
(۳) در صورتی که درخواست مرافعه خواهی تنها توسط متهم به محکمه مرافعه ارائه گردیده باشد، محکمه مرافعه به هیچ وجه نمی‌تواند اندازه جزای را که توسط محکمه ابتدائیه تعیین شده، از دیاد بخشد.

رسیدگی به درخواست مرافعه طلبی

ماده شصت و نهم:

(۱) در صورتی که محکمه مرافعه اجراءات تکمیل شده قبلی را به منظور اتخاذ فیصله مرافعوی کافی نداند، می‌تواند شهادت شهود و نظریات اهل خیره را که قبلاً در محکمه ابتدائیه بیان گردیده، استماع نموده و دلایل جدید را به مقصد صدور حکم جستجو و فراهم نماید.
(۲) در صورتی که فراهم آوری دلایل جدید امکان پذیر نباشد، محکمه مرافعه به استناد اسناد موجود و دلایلی که در جلسه ابراز می‌گردد، حکم را صادر می‌نماید.

فیصله محکمه مرافعه

ماده هفتادم:

(۱) در صورتی که در خواست مرافعه خواهی در میعاد معینه ارائه نگردد، محکمه مرافعه آنرا رد می‌نماید.
(۲) محکمه مرافعه تمام و یا قسمتی از فیصله محکمه ابتدائیه را تأیید یا اصلاح می‌نماید.
(۳) محکمه مرافعه در فیصله خود می‌تواند به حبس یا رهائی محکوم تحت توقیف حکم نماید.

۱۰۸ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

(۴) محکمۀ مرافعه احکام مندرج مادۀ (۵۹) را حین صدور حکم رعایت می‌نماید.

فصل دهم

اعتراض بر حکم به پیشگاه

ستره محکمه

اعتراض علیه فیصلۀ محکمۀ مرافعه

مادۀ هفتاد و یکم:

محکوم علیه، متضرر یا خائنوال مرافعه می‌توانند علیه فیصلۀ محکمۀ

مرافعه در حالات ذیل به پیشگاه ستره محکمه فرجام خواهی نمایند:

۱- در صورتی که حکم محکمۀ مرافعه بر خطا در تطبیق یا تأویل قانون بنا یافته باشد.

۲- در صورتی که حکم محکمۀ مرافعه به اساس مندرجات مادۀ (۷) بناء یافته باشد.

میعاد اعتراض

مادۀ هفتاد و دوم:

درخواست اعتراض به دفتر تحریرات محکمۀ مرافعه صادر کنندۀ

حکم یا به دفتر تحریرات دیوان مربوط ستره محکمه طبق شرائط مندرج

فقرۀ (۳) مادۀ (۶۳) در مدت (۳۰) روز سپرده می‌شود.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۰۹

طرز اعتراض

ماده هفتاد و سوم:

اعتراض بر حکم محکمه مرافعه با رعایت حکم ماده (۶۵) قابل رسیدگی می باشد.

اجراءات مقدماتی فرجام خواهی

ماده هفتاد و چهارم:

(۱) در صورتی که در خواست فرجام خواهی به دفتر تحریرات محکمه ای که فیصله مورد اعتراض را صادر نموده، سپرده شود، دفتر تحریرات مکلف است درخواست و دوسیه مربوط را با تمام اسنادی که در مرحله اجراءات قبلی تکمیل گردیده، توأم با اشیای ضبط شده بلافاصله به ستره محکمه ارسال و کاپی درخواست را در کتاب راجستر ثبت نماید. در عین حال در خواست فرجام خواهی به دفتر تحریرات دیوان مربوط ستره محکمه سپرده می شود.

رئیس دیوان مربوط دوسیه و اسنادی را که در مرحله اجراءات قبلی تکمیل گردیده با اشیای ضبط شده از محکمه که فیصله مورد اعتراض را صادر نموده، مطالبه می نماید.

(۲) در صورتی که دیوان مربوط ستره محکمه اعتراض را دریافت نماید می تواند از دفتر تحریرات محکمه مرافعه تقاضا نماید تا دوسیه و اسنادی را که در مرحله اجراءات قبلی تکمیل گردیده با اشیای ضبط شده از محکمه که فیصله مورد اعتراض را صادر نموده مطالبه نماید.

(۳) دیوان مربوط ستره محکمه مکلف است بعد از دریافت درخواست، دوسیه و سائر اسنادی که در فقره دوم ذکر شده تاریخ و ساعت جلسه قضائی را از طریق دفتر تحریرات خویش تعیین نماید، تصمیم محکمه

۱۱۰ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

توسط پولیس به متهم فرجام خواه و خائنوال ابلاغ می‌گردد. ابلاغیه مشابه باید به خائنوال، مستأنف و محکوم علیه در حالی که استیناف خواهی توسط خائنوال صورت گرفته باشد سپرده شود.

(۴) دفتر تحریرات دیوان مربوط ستره محکمه مکلف است حداقل پنج روز قبل از تاریخ انعقاد جلسه قضائی ورق ابلاغیه را به محکوم علیه و خائنوال مرافعه نیز اخبار نماید.

(۵) محکوم علیه، و کیل مدافع و خائنوال حق دارند اسناد را مطالعه و اشیای ضبط شده را مشاهده نمایند.

رسیدگی به درخواست فرجام خواهی

ماده هفتاد و پنجم:

(۱) قاضی دیوان مربوط ستره محکمه در شروع جلسه جریان قضیه را به طور شفاهی بیان نموده و موارد اعتراض به فیصله محکمه مرافعه و دلایل شکایت را توضیح می‌نماید.

فرجام خواه بعداً اعتراض خویش را به طور شفاهی ارائه نموده، انتقادات و اشتباهاتی که به نظر او در فیصله وجود دارد و تخلفاتی که از قانون صورت گرفته است بیان می‌نماید.

متعاقباً جانب مقابل دلایل خویش را به رد اعتراض یا پشتیبانی از فیصله محکمه مرافعه ارائه می‌نماید.

(۲) در جریان مباحثه رئیس و اعضای دیوان مربوط ستره محکمه به منظور وضاحت بیشتر موضوع سوالات خویش را مطرح نموده می‌توانند.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۱۱

رئیس دیوان، جلسه قضائی را در پایان جلسه ترک نموده، در مورد قضیه تصمیم اتخاذ می‌نماید. بعداً رئیس دیوان به جلسه قضائی مراجعه نموده و حکم را قرائت می‌نماید.

(۳) رئیس دیوان می‌تواند دلایل صدور فیصله را قرائت یا به دفتر تحریرات دیوان مربوط بسپارد.

رد اعتراض

ماده هفتاد و ششم:

ستره محکمه در حالات ذیل اعتراض را رد و فیصله محکمه مرافعه را تائید می‌نماید:

۱- در صورتی که اعتراض در مدت معینه ارائه نشده باشد.

۲- در صورتی که اعتراض به قضایای مندرج ماده (۷۱) ارتباط نداشته باشد.

۳- در صورتی که اعتراض مؤجه ثابت نشود.

تعدیل فیصله مورد اعتراض

ماده هفتاد و هفتم:

(۱) در صورتی که حکم محکمه مرافعه به استناد خطا در تطبیق یا تأویل قانون بنا یافته باشد، این امر منجر به بطلان فیصله نمی‌گردد، مشروط بر این که تأثیر قاطع در حکم محکمه مرافعه نداشته باشد. در این حالت دیوان مربوط ستاره محکمه فیصله را اصلاح نموده، در زمینه به محکمه صادر کننده فیصله اطلاع می‌دهد.

(۲) در صورتی که در فیصله مورد اعتراض اندازه و نوع جزا طور غلط درج گردیده باشد، این امر نیز موجب بطلان فیصله نگردیده تصحیح توسط ستاره محکمه صورت می‌گیرد.

۱۱۲ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

(۳) دیوان ستره محکمه به شکل مستقیم فیصله مورد اعتراض را ولو که در اعتراضیه معترض شامل نباشد، می‌تواند تصحیح نماید، مشروط بر این‌که احکام قانون بیشتر به نفع متهم باشد.

ابطال بدون ارجاع

ماده هفتاد و هشتم:

(۱) دیوان ستره محکمه فیصله مورد اعتراض را در حالات ذیل باطل اعلام می‌دارد:

- ۱- در صورتی‌که اتهام مطابق احکام قانون جرم پنداشته نشده باشد.
- ۲- در صورتی‌که جرم تحت مرور زمان آمده باشد.
- ۳- در صورتی‌که قضیه طور غیر قانونی تعقیب گردیده باشد.
- ۴- در صورتی‌که فیصله مورد نظر خارج حوزه صلاحیت قانونی محکمه مرافعه باشد.
- ۵- در صورتی‌که حکم در مورد شخص دیگری صادر شده باشد.
- ۶- در صورتی‌که ثابت شود که در عین قضیه در مورد آن شخص قبلاً فیصله صورت گرفته باشد.
- ۷- در صورتی‌که دیوان ستره محکمه ارجاع قضیه و یا تعدیل آن را به اساس اسناد موجود غیر ضروری تلقی نماید.

ارجاع به محکمه مرافعه مماثل

ماده هفتاد و نهم:

(۱) در صورتی‌که شرائط مندرج مواد (۷۶، ۷۷ و ۷۸) در قضایای وارده موجود نباشد، دیوان مربوط ستره محکمه فیصله را نقض نموده، دوسیه را غرض رسیدگی به محکمه مرافعه مماثل و یا همان محکمه

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۱۳

مرافعهٔ اولی ارجاع می‌نماید، مشروط بر این‌که قضات فیصله‌کنندهٔ اولی در حل و فصل دوسیه اشتراک ننمایند.

(۲) دیوان مربوط ستره محکمه حین ارجاع دوسیه به محکمهٔ مماثل یا محکمهٔ مرافعهٔ اولی هدایت لا زم را صادر می‌نماید که در رسیدگی مجدد قابل رعایت می‌باشد.

(۳) فیصلهٔ محکمهٔ مرافعه مطابق احکام مادهٔ (۷۱) می‌تواند مورد اعتراض قرار گیرد.

صلاحیت ستره محکمه در صدور فیصله

مادهٔ هشتادم:

ستره محکمه صلاحیت دارد فیصلهٔ مورد اعتراض را کلاً و یا قسماً نقض نماید.

فصل یازدهم

تجدید نظر بر فیصله نهائی محاکم

تجدید نظر بر فیصله

مادهٔ هشتاد و یکم:

در احوال ذیل مطالبهٔ تجدید نظر بر فیصله‌های نهائی در قضایای جنحه و جنایت جهت منفعت محکوم علیه صورت گرفته می‌تواند:

۱- اگر حقایقی که به اساس آن حکم استوار باشد با حقایقی که در فیصلهٔ نهائی دیگر وجود دارد، مطابقت نداشته باشد.

۲- در حالتی که حکم جزائی بر یک حکم صادره از یک محکمهٔ مدنی بناء یافته باشد و حکم محکمهٔ مدنی مذکور ملغی شود.

۱۱۴ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

۳- در حالی که بعد از حکم وقایعی حادث یا ظاهر شود یا اوراقی تقدیم گردد که در وقت محاکمه معلوم نبوده و ممکن است این واقعه یا اوراق، برائت محکوم علیه را ثابت سازد.

۴- در حالی که شهادت زور (دروغ)، تزویر مستند و یا بعضی اعمال غیر قانونی شهود یا اهل خبره ظاهر گردد، محکمه فیصله نهائی را در مورد شان صادر می‌کند.

۵- در حالی که متهم در جرم قتل محکوم علیه قرار گیرد، عناصر جدید دلالت کننده رخ بدهد که عدم وقوع قتل شخص را ثابت نماید.

۶- اگر حکم در ختم جریان بدون آگاهی رسمی متهم صادر یا این که در جریان محاکمه حق حاضر شدن به وی داده نشده که در نتیجه آن از حق انتخاب وکیل مدافع محروم گردیده و یا این که علت عدم حضور محکوم علیه به صورت روشن و واقعی معلوم نبوده و یا این که محکمه به این امر متوجه نگردیده باشد.

حق تجدید نظر

ماده هشتاد و دوم:

خارنوال و محکوم علیه یا وکیل مدافع، اقارب نزدیک یا وارثین وی حق دارند بر فیصله نهائی محاکم تقاضای تجدید نظر نمایند. به هر صورت اخذ موافقه محکوم علیه بر تقاضای تجدید نظر ضروری پنداشته می‌شود. مگر این که نزد محکمه ثابت شود که محکوم علیه فاقد اهلیت قانونی می‌باشد، در این صورت وکیل مدافع، اقارب نزدیک و یا وارثین می‌توانند بدون موافقه محکوم علیه تقاضای تجدید نظر نمایند.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۱۵

اجراءات تجدیدنظر

ماده هشتاد و سوم:

(۱) درخواست تجدید نظر توأم با اسنادی که مطالبه تجدید نظر به آن استناد گردیده، به مقام ستره محکمه تقدیم می‌گردد.

(۲) به استثنای حکم اعدام، درخواست تجدید نظر مانع تطبیق فیصله مورد اعتراض نمی‌گردد.

(۳) در خواست تجدید نظر توسط هیئت مرکب از یک قاضی ستره محکمه و دو قاضی محکمه مرافعه که از طرف رئیس ستره محکمه تعیین می‌گردند، ارزیابی و مورد رسیدگی قرار می‌گیرد. لوی خاارنوال نظر خویش را در مورد درخواست تجدید نظر اظهار می‌دارد.

(۴) در صورتی که هیئت، درخواست تجدید نظر را مؤجه تلقی نماید درخواست را همراه با دوسیه مربوط به ستره محکمه تقدیم می‌نماید، در غیر آن هیئت درخواست مذکور را رد می‌نماید. این تصمیم قابل اعتراض نمی‌باشد.

(۵) در صورتی که درخواست تجدید نظر و دوسیه مربوط آن به ستره محکمه مواصلت نماید، ستره محکمه تاریخ رسیدگی قضیه را تعیین و حداقل پنج روز قبل از شروع جلسه، آن را به معترض و لوی خاارنوال ابلاغ می‌نماید.

خاارنوال و محکوم علیه و یا وکیل مدافع حق دارند نظریات شان را در جلسه رسیدگی قضیه در مورد تجدید نظر ابراز نمایند.

(۶) در صورتی که محکمه، مطالبه تجدید نظر معترض را تأیید و شکایت ثابت گردد، حکم را باطل و برائت وی را اعلام می‌دارد.

(۷) در صورتی که نزد ستره محکمه درخواست تجدید نظر بی‌مورد ثابت گردد، آن را رد می‌نماید.

۱۱۶ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

(۸) در صورتی که نزد ستره محکمه ثابت گردد که درخواست تجدید نظر به ارزیابی بیشتر ضرورت دارد، دوسیه را توأم با هدایت لازم به محکمه مائل و یا محکمه‌ای که فیصله آن مورد اعتراض قرار گرفته است ارجاع می‌نماید، مشروط بر این که قضات آن غیر از قضات اولی باشند که حکم را صادر نموده‌اند.

(۹) رسیدگی به قضیه مورد تجدید نظر مطابق قواعد مرعی الاجراء برای استماع دعوی صورت گرفته و فیصله اتخاذ شده جانشین فیصله قبلی می‌گردد. اعتراضی که بر فیصله اولی مجاز بوده بر فیصله اخیر نیز مجاز می‌باشد.

(۱۰) در صورتی که محکوم علیه به اساس تجدید نظر براءت حاصل نماید، محکمه متشکل از غیر قضات اولی، حکم اعاده مصارف اجراءات و سایر مصارفی را که محکوم علیه به پرداخت آن در نتیجه حکم قبلی مکلف گردیده است، صادر می‌نماید.

در صورت وفات محکوم علیه مصارف به ورثه وی پرداخته می‌شود.
(۱۱) در صورتی که در خواست تجدید نظر رد گردد، محکوم علیه نمی‌تواند مجدداً به اساس عین دلایل قبلی تقاضای تجدید نظر نماید.

فصل دوازدهم

تطبيق فيصله‌های نهائی محاکم

تطبيق فيصله‌ها

ماده هشتاد و چهارم:

تطبيق فيصله‌های نهائی محاکم مطابق حکم فقره (۴) ماده (۸) از وظایف خارئوال می‌باشد.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۱۷

تطبيق مجازات حبس

ماده هشتاد و پنجم:

(۱) خرنوال صلاحیت دارد، امر گرفتاری و حبس محکوم علیه را که قبلاً توقیف نشده باشد، به پولیس محل صادر نماید.

(۲) هرگاه سکونت محکوم علیه خارج از حوزه صلاحیت پولیس محل باشد، امر پولیس دستور صادره را به امر پولیس ذیصلاح محل مربوط ارسال می نماید. همان خرنوال می تواند دستور را مستقیماً به امر متذکره بفرستد.

(۳) هرگاه محکوم علیه قبلاً در توقیف باشد، خرنوال مکلف است وزارت عدلیه را در مورد تقاضای تطبيق حکم با خبر سازد. این اطلاعیه مشتمل بر هویت و سایر خصوصیات شخص، تذکر فیصله قضائی و جزای تعیین شده می باشد.

تطبيق مجازات بدیل حبس

ماده هشتاد و ششم:

(۱) خرنوال صلاحیت دارد امر تطبيق مجازات بدیل حبس را با نظر داشت احکام فقرة (۲) ماده (۸۵) به امر پولیس محل صادر نماید.

(۲) پولیس مکلف است وقتاً فوقتاً از عملکرد محکوم علیه نظارت نموده، گزارش آن را به خرنوال مربوط ارائه نماید.

(۳) در صورتی که محکوم علیه مخالف دساتیر محکمه عمل نموده باشد، خرنوال موضوع را به محکمه مربوط اطلاع می دهد.

محکمه می تواند تجویز اتخاذ شده را لغو و استمرار حبس حکم شده را جاگزین آن نماید.

۱۱۸ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

تطبيق جرایم نقدی

ماده هشتاد و هفتم:

- (۱) خارنوال می‌تواند دستور تطبيق جریمه را به وزارت عدلیه بسپارد.
- (۲) وزارت عدلیه مستقیماً یا به اساس تقاضای همکاری از نهادهای مالی می‌تواند مبالغ ذکر شده که تسلیم وزارت مالیه می‌گردد جمع‌آوری نماید.

تطبيق فیصله مبنی بر مصادره اشیاء

ماده هشتاد و هشتم:

- (۱) خارنوال امر مصادره اشیاء و دارائی محکوم علیه را به آمر پولیس محل که اشیاء و دارائی در آن موقعیت دارد، صادر می‌نماید. این امر مشتمل بر یادداشت‌های ضروری برای تثبیت علایم و مشخصات اشیاء و دارائی متذکره می‌باشد.
- (۲) حکم مصادره اشیاء و دارائی توسط پولیس تطبيق می‌گردد.

احکام خاص برای تنفيذ

ماده هشتاد و نهم:

- (۱) مدت گرفتاری قبل از فیصله نهائی از مدت حبس یا بدیل مجازات کاسته می‌شود.
- (۲) در صورتی که حکم حبس بالای زنی که شش ماه حامله بوده، صادر گردیده باشد، خارنوال باید تطبيق حکم را الی مدت چهارماه بعد از وضع حمل به تعویق اندازد.
- (۳) در صورتی که محکوم علیه به امراض روانی مصاب گردد، خارنوال باید امر تطبيق حکم را الی اعاده صحت‌اش متوقف و هدایت دهد تا ویرا

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۱۹

به شفاخانه جهت معالجه و تداوی انتقال نماید، مدت معالجه و تداوی از مدت حبس محکوم بها کاسته می‌شود.

(۴) در صورتی که محکوم علیه به امراض صعب العلاج مصاب بوده و سپری نمودن مجازات حبس در محبس برای صحت وی زیانمند تمام شود، به اساس پیشنهاد کمیسیون طبی مؤلف، خاړنوال باید تطبیق حکم را متوقف نماید. در صورتی که صحت شخص یاد شده اعاده گردد، حکم به حبس بلافاصله تطبیق می‌گردد. مدت معالجه از مدت حبس محکوم بها کاسته نمی‌شود.

(۵) در صورتی که زن و شوهر همزمان به ارتکاب جرایم واحد یا جداگانه به حبس کمتر از یکسال محکوم گردیده باشند، خاړنوال باید حکم حبس یکی از آنها را به تعویق اندازد، مشروط بر این که رها شونده مجرم متکرر نبوده و مسئولیت سرپرستی طفلی را که عمر آن کمتر از پانزده سال بوده بدوش داشته باشد، حکم حبس زمانی تطبیق می‌گردد که طفل به سن پانزده سالگی برسد.

فصل سیزدهم

رهائی مشروط

تعریف

ماده نودم:

رهایی مشروط عبارت از تصمیم رهایی محکوم علیه قبل از ختم مدت حبس‌اش که تحت شرایط خاص قرار دارد، می‌باشد. این مدت معادل مدت حبس وی می‌باشد.

۱۲۰ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

شرائط رهایی مشروط

ماده نود و یکم:

(۱) رهایی مشروط به شخصی اعطاء می‌شود که در نتیجه یک یا بیشتر از یک جرم محبوس و مدتی از حبس را سپری نموده و سلوک و روش او حین اقامت در محبس دلالت بر اصلاح اخلاق اجتماعی او نماید. این سهولت به شخصی اعطا می‌شود که سه چهارم مدت حبس محکوم بها را تکمیل و یا حداقل مدت (۹) ماه را در محبس سپری نموده باشد. در مورد جزای حبس دوام این سهولت می‌تواند به کسی اعطا شود که (۱۵) سال حبس را سپری نموده باشد.

(۲) تصمیم در مورد رهایی مشروط محکوم علیه به اساس پیشنهاد آمر محبس توسط محکمه با صلاحیتی که محکوم علیه در حوزه قضائی آن محبوس است، اتخاذ می‌گردد.

محکمه در حکم خویش سلوک و روشی را که محکوم علیه در آینده آن را رعایت کند، ذکر می‌نماید.

(۳) پولیس مکلف است روش و سلوک محکوم علیه تحت رهایی مشروط را مراقبت نموده، وقتاً فوقتاً به خائنوال مربوط گزارش دهد.

الغای حکم رهایی مشروط

ماده نود و دوم:

(۱) در صورتی که شخص تحت رهایی مشروط قبل از انقضای میعاد محکوم بها مرتکب جرم دیگری شود و یا شرایط مندرج حکم رهایی مشروط را نقض نماید، در این حالت حکم رهایی مشروط لغو می‌گردد.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۲۱

- (۲) در صورت لغو حکم رهایی مشروط، نصف مدت سپری شده تحت رهایی مشروط از مدت حبس محکوم بها کاسته می‌شود.
- (۳) محکمه‌ای که حکم رهایی مشروط را به اساس تقاضای خائنوال صادر می‌نماید تصمیم مبنی بر لغو آن را نیز اتخاذ می‌نماید.

اجراءات

ماده نود و سوم:

- (۱) محکمه در مورد اصدار حکم رهایی مشروط محکوم علیه و یا لغو آن بعد از استماع اظهارات محکوم علیه و خائنوال تصمیم اتخاذ می‌نماید.
- (۲) قبل از این که محکمه در مورد رهایی مشروط تصمیم اتخاذ نماید، دلایل آمر محبسی را که محکوم علیه قبلاً در آن میعاد حبس خود را سپری نموده است، استماع می‌نماید.

فصل چهاردهم

اشکال در تنفیذ

صلاحیت و اجراءات

ماده نود و چهارم:

- (۱) محکمه مندرج فقره (۴) ماده (۸) صلاحیت دارد به اساس تقاضای محکوم علیه یا خائنوال اشکال در تنفیذ حکم را بررسی نماید.
- (۲) در صورتی که محکمه اشکال را مؤجه نداند، از بررسی آن خودداری می‌نماید، در غیر آن شکایت محکوم علیه یا خائنوال را استماع نموده، تصمیم قانونی اتخاذ و هدایت لازم را غرض بهبود وضع به آمر محبسی صادر می‌نماید.

۱۲۲ قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم

(۳) فیصله به محکوم علیه، خرنوال و آمر محبس ابلاغ می‌شود.
(۴) در صورتی فیصله مورد مرافعه خواهی قرار گرفته می‌تواند که تخطی شدیدی از حقوق بشر صورت گرفته باشد،

تنازع ملکیت‌ها

ماده نود و پنجم:

در صورتی که محکمۀ جزائی نتواند موضوع تنازع ملکیت اشیاء یا دارائی مصادره شده را به اساس اسناد و دلایل موجود حل نماید، موضوع توسط محکمۀ مدنی یا جرگه‌های صلحیه حل و فصل می‌گردد.

فصل پانزدهم

احکام متفرقه

وکیل مدافع مؤقت

ماده نود و ششم:

از آن جایی که در حال حاضر در کشور وکلای مدافع به تعداد کافی وجود ندارند و همان طوری که در ماده (۱۸) ذکر شده است، متهم یا مظنون می‌توانند به اشخاص تحصیل یافته که به قضایای حقوقی عالم باشند، مراجعه نمایند.

به این منظور رئیس هر محکمه لسست اشخاص واجد شرایط را که در مرکز از طرف وزارت عدلیه و در ولایات از طرف ادارات قضایای دولت به محاکم مرافعه معرفی می‌شوند، ترتیب می‌نماید.

قانون اجراءات جزائی مؤقت برای محاکم ۱۲۳

ولسوالی های بدون محاکم:

ماده نود و هفتم:

در صورتی که در بعضی ولسوالی ها محاکم نسبت عوامل مختلف فعال نباشد، محکمه ابتدائیه مرکز تمام جرایمی را که در حوزه صلاحیت ولسوالی متذکره ارتکاب می گردد، رسیدگی می نماید.

تاریخ انفاذ و مدت آن

ماده نود و هشتم:

- (۱) این قانون از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشرت می گردد.
- (۲) این قانون تا وقت وضع قانون اجراءات جزایی که توسط شورای ملی منتخب تصویب می شود قابل اجراء بوده مگر این که شورای ملی در مورد این قانون یا اصلاح آن تصمیم اتخاذ نماید.
- (۳) با انفاذ این قانون هر حکمی از احکام قوانینی که متناقض با حکمی از احکام این قانون باشد، ملغی شناخته می شود.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**